

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

העבודה של הצדיקים היא ללמד זכות על עם ישראל,
גם על יהודי שנראה חוטא, ולגלות גם בו את נקודת הצדיק.
מפורסם בכך הוא רבי לוי יצחק מברדיטשוב – סניגורן של ישראל.
כשמלמדים על מישהו זכות ואומרים שהוא צדיק –
באמת מעוררים אותו להיות צדיק.
הוא אומר לעצמו ש'אם הצדיק האמתי אומר עלי שאני צדיק –
כנראה יש משהו בדבריו'.

[מתוך השיעור 'התקשרות לכל הצדיקים']

ב"א תשפ"ג

23 גירושין וסוד הצמצום
"ויצאה והיתה" – הערות במסכת גיטין
הגט יוצר חלל פנוי

25 המהפכה החוקתית שלנו
מלכות ישראל – תיקון המדינה
יריב לוי או אהרן ברק?

26 הסיפור החסידי
סדר צריך להיות!
הרבי הריי"צ מליובאוויטש

28 מענות ותשובות
תשובות הרב לשואלים
הקדמת תספורת חלקה ומתחים בבי"כ

**29 פְּאָזֶז אָדְלֶזֶק
"וְיָמַשׁ חֲשֵׁק"**
רְזִי יִלְמַד אֹתָנוּ עַל עֲבוֹדַת הָאֵתְכִפּיָא
וְעֲבוֹדַת הַהֲתַפְכָּא וְאִיךְ הוֹפְכִים
אֶת הַחֲשֵׁק לְאוֹר

04 חרדים בתל-אביב
נקודה מעובדת
מתקדמים ביחד לבנין הטבע היהודי

05 התקשרות לכל הצדיקים
עבודת חדש שבט
התקשרות לצדיק – שיעור יסוד
בעבודת ה' חסידית

12 "ופרצת – ימה"
חיזוק והכוונה לגרעין תל אביב
הדרכה לעבודת הקירוב הראויה בדורנו

17 מאמא קטנה לאמא גדולה
שיחת הכנה לבנות בת-מצוה
התבגרות הבת, כחה של האשה היהודיה
ועל דמותה של הרבנית חנה

21 מכה כבחירתך
קול שמחה
משה עושה צחוק מפרעה

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל בית ישראל ובתוכם לקוראינו היקרים. שבת פרשת בא ואיתה גליון **נפלאות** נוסף ומלא בכל טוב – התוועדות וסיפורים חסידיים **לכל המשפחה**.
מה בגליון?

בחלק השיעורים השבוע – המתאפיין בשיעורים קצרים, יסודיים ומתוקים – מופיעים **שני חלקי שיעור נפלא מליל שבת וארא לבנות בגיל בת מצוה ושיעור הכוונה לגרעין 'אור הצפון' בתלאביב** שהשבוע יוצאים לגיוס המונים לקיום והרחבת הפעילות.

נפתח בחלקו השני של שיעור ליל שבת שעברה – **התקשרות לכל הצדיקים** – בו ביאר הרב את **עבודתו של חדש שבט**, מתוך עיון באות המיוחדת לחדש ע"פ ספר יצירה – **האות צ'**, הרומזת ליסוד מוסד בחסידות, **ההתקשרות לצדיק**. המובן השגור, התקשרות החסיד לרבי שלו, הופך **למהלך שלם בעבודה** המתחיל מהתקשרות לקב"ה – "צדיקו של עולם" – ונגמר **בהתקשרות לנקודת הצדיק שבתוכי**.

השיעור השני בגליון – "ופרצת – ימה" – **שיעור חובה לכל יהודי**, העוסק בהדרכה **לעבודת הקירוב הראויה בדורנו** ופורסם כדברי חיזוק והכוונה לחברי הגרעין בתל אביב **בראשות הגר"ש דאום שליט"א** לקראת **קמפיין גיוס ההמונים** לחיזוק פעילות הגרעין שיתקיים בשבוע הזה **לע"נ הנערה חרות דאום ע"ה**. רוצו לקרוא ואל תשכחו גם לקחת חלק בפעילות המבורכת.

השיעור החותם את חלק השיעורים הוא חלקו הראשון של שיעור ליל שבת וארא, **שיעור מתוק בגובה העיניים כהכנה לבת מצוה**. בשיעור מדבר הרב על **תפקידה של בת המצוה** שמהווה **הכנה לתפקידה בעתיד כאם בישראל** וחותם בהתייחסות לדמותה של הרבנית **חנה שניאורסון**, אמו של הרבי מליובאוויטש, שיום הולדתה חל בשבת בו נמסר השיעור. כמו תמיד תמצאו בגליון את **הנקודה המעובדת** יחד עם שאר המדורים האהובים.

שבת שלום ומבורך,
המערכת

להקדשת הגליון או מדור לזכות או לע"נ יקיריכם

שלחו הודעה לאלעזר במספר 052-5065243

נקודה

מעובדת מתוך השיעור

חרדים בת"א

מהתל-אביבים.

לאור זאת עלולים מביאי התורה לתל-אביב לחשוב שמתפקידם 'לעגל פינות' ולהציג את התורה והמצוות ב'גרסה מרוככת' – להפוך אותה מ"תורת אמת" ל"תורת חסד" בלבד. אך לא! עלינו להאמין כי כמו שעבורנו האמת מחייבת, גם כשאינה נוחה, גם מי שעומד מולנו מחפש את האמת. כדי להגיע לחוקרים המבקשים את האמת חובה לדבר אמת צרופה – לבטא את "תורת אמת" ללא כחל ושרק. דווקא מתוך דרישת-אמת זוכים גם לחוש ולבטא רחמים, להגיע ליראת שמים רגישה ואמתית ובסופו של דבר לעבודת ה' מתוך אהבה. אם כן, ה'מתנה' של החרדים-על-דבר-ה' לחבריהם בתל-אביב היא דווקא האמת הבלתי-מתפשרת. בלשון הקבלה והחסידות, היחס בין שתי הדרכים הללו בעבודת ה' הוא היחס שבין "פרצוף לאה" ו"פרצוף רחל": עבודת ה' בכל הדורות, בעיקר מאז שגלינו מארצנו, מבוססת בעיקר על תודעת "מח שליט על הלב" – עבודה לא-טבעית שיש בה ממד מעייף (הלאות של פרצוף לאה...), עד שהיא נראית מרחוק קודרת ומרתיעה ("כי שנואה לאה"). בארץ ישראל נבנה הטבע היהודי של עם ישראל, המוליד עבודת ה' טבעית וזורמת, "יפת תאר ויפת מראה" כרחל. אכן, "ויאהב יעקב את רחל מלאה" – אהבת רחל באה דווקא מכח לאה והאהבה אליה. דווקא המבט המפוכח והאמתי של עבודת ה' החרדית, המזהה ומדייק את הטבע היהודי הטוב, מאפשר לבנות נכון מודעות טבעית יהודית שמחה וזורמת, כזו שאפשר רק להתאהב בה. **ישראל** בגימטריא **אמת** ועוד **יפי** – חיבור אותו ניתן לבנות רק כולנו יחד.

סיסמת עבודת הקירוב בדורנו היא 'מתקדמים ביחד' – לדתיים יש מה לתת לחילונים (או, בסגנון החב"די המדויק והחביב, לאלו שאינם-שומרי-תורה-ומצוות-לעת-עתה) אך בהחלט יש גם מה לקבל מהם. כולנו רחוקים משלמות וצריכים להתקדם יחד בעבודת ה' יתברך, לאור הדרכותיה של תורתנו הקדושה.

מה יש ל'דוסים' מירושלים עיר הקדש (או מבני-ברק, או מגבעות השומרון) ללמוד מאזרחי 'מדינת תל אביב'? ומהי הדרך הנכונה לשווק להם את התורה ומצוותיה?

בעולם הדתי רגילים לחשוב על התורה קודם כל כאמת מחייבת, תובעת והרבה פעמים מייגעת. כדי להביא את התורה למי שרגילים לבדוק קודם כל מה טוב ונעים לי צריכים להציג אותה ככזו המתאימה לחיים לכתחילה ומבטיחה למקיימיה את החיים הכי טובים בגשמיות וברוחניות. באמת, זו אינה נסיגה דיעבדית, לצורכי יח"צ, ל'יהדות נוחה'. אדרבא, זו עליה מעבודת הבינונים, המבוססת על אתכפיא, לעבודת הצדיקים החווים תענוג ושמחה בעבודת ה'. עבודה כזו היא תיקון הברית האמתי – חידוש הברית בין ה' לישראל, שצריכה להיות רווית אהבה ותענוג ממש כמו ברית הנישואין. אם כן, את דרישת התענוג והטוב בעבודת ה' מקבלים הדתיים דווקא

שיעור

עבודת חדש שבט

התקשרות לכל הצדיקים

קיצור מהלך השיעור

בשבת מברכין **שבט** העביר הרב שיעור הכנה מיוחדת ל**עבודת החדש**. האות של חדש שבט היא **צ**, רמז להתקשרות ל**צדיק** שהיא עבודת החדש. אכן, **ההתקשרות לצדיק** 'מתפתחת' כאן ממובנה הרגיל – התקשרות החסיד לרבי שלו – והופכת להיות מהלך שלם ומקיף של עבודה, מהתקשרות ל**"צדיקו של עולם"** ועד התקשרות ל**נקודת הצדיק** הקיימת בכל יהודי, כולל אותי בעצמי. שיעור יסודי בעבודת ה' בדרך החסידות.

שכנגד היסודות **אור־מים־אש**, הן המקורות של כל האותיות¹. האותיות **בגדכפרת** נקראות "שבע כפולות" – אלה אותיות שיש להן צורת הגיה כפולה, דגושה ורפויה. חלק מהאותיות אנחנו יודעים להגות בשתי הצורות וחלק נשמרו רק בחלק מהעדות בעם ישראל. מי שלומדת היום דקדוק מכירה את האותיות **בגדכפת** כאותיות שמקבלות דגש קל, אבל בספר יצירה גם האות **ר** מצטרפת אליהן² ויש כללים³ מתי היא מקבלת

¹ ראה ספר הערכים חב"ד מערכת אותיות עמ' 31 ובהערה 221 וש"נ (ובמפרשי ס"י על אתר פרשו לפי מבטא השפתים באותיות אלו).

² ראה פתיחה למחברת מנחם (לונדון תרי"ד-תרט"ו) עמ' 5.

³ ראה ספר המכלול שער אותיות או"י (בתוך שער דקדוק פעלים) פא, ב ועוד.

האות של שבט – צ

אנחנו בשבת מברכין חדש שבט. הספר הכי קדום של פנימיות התורה, שאפשר לקרוא לו ספר החסידות הראשון, הוא ספר יצירה. בספר יצירה כתוב שכל חדש נברא באות מסוימת והאות בה נברא חדש שבט היא **צ**.

איך מגיעים לזה? בספר יצירה **כב** האותיות מתחלקות לשלשה סוגים⁴: האותיות **אמש** נקראות "שלש אמות" – הפירוש של אם הוא מקור⁵, כמו "מקור מים חיים"⁶. האותיות האלה,

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. שיחה לבנות בת:מצוה (ח"ב). ליל שבת וארא תשפ"ג – כפ"ח.

⁴ א ספר יצירה פ"ב מ"א.

⁵ ב ראה תניא פ"ג.

⁶ ג ירמיה ב, יג; יז, יג.

התקשרות לצדיק – התקשרות לה' ולרבי

מהי, אם כן, העבודה המיוחדת של חדש שבט? אם האות של שבט היא צ, הרומזת לצדיק, זהו חדש מיוחד של התקשרות לצדיק. מהו היום המיוחד בחב"ד בחדש שבט? י' שבט, שהוא יום ההסתלקות של הרבי הקודם, הרבי הריי"צ, ויום קבלת הנשיאות של הרבי – היום הכי חשוב של חיזוק ההתקשרות.

אצל חסיד ברור שהתקשרות לצדיק היא ההתקשרות לרבי. בסוף כולם יהיו חסידים, אבל בינתיים יש בעם ישראל מי שעוד לא זכה לאור החסידות... מה הוא חושב כשמדברים על עבודה של התקשרות לצדיק? לאיזה צדיק הוא רוצה להתקשר? גם הקב"ה נקרא צדיק – אנחנו אומרים שלש פעמים ביום "צדיק הוי' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו"¹, לפי הפסוק הזה ה' הוא גם הצדיק וגם החסיד... יש עוד פסוקים – כתוב על ה' "צדיק הוי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו"² וגם "אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא"³. לכן, בלשון חז"ל הקב"ה נקרא "צדיקו של עולם"⁴. אצל מי שאינו חסיד ההתקשרות לצדיק היא פשוט התקשרות לה'. כמובן, גם אצל חסיד יש את ההתקשרות לה', וכשמדברים על התקשרות לצדיק ההתקשרות הזו נמצאת ברקע – "ויאמינו בהוי' ובמשה עבדו"⁵.

מהי בכלל התקשרות לצדיק? ידוע מה שכתוב בלוח "היום יום"⁶ שההתקשרות אל הצדיק היא בלימוד התורה שלו, בקיום ההוראות שלו וגם בהתחברות עם שאר החסידים שלו. בכל זאת, יחסית, כל הדברים האלה הם הפן החיצוני של ההתקשרות. יש כמה מאמרים של הרבי הריי"צ, בעל ההילולא של י' שבט, בהם

דגש קל⁷. שאר האותיות, שאינן מה"אמות" או ה"כפולות" (חלוקה שנזכרת גם בתניא⁸) – הוזהטילנסעצק – נקראות "יב פשוטות".

בממד הזמן ("שנה" בלשון ספר יצירה), שלש קבוצות האותיות מקבילות לחלוקות שונות: ג ה"אמות" שייכות לעונות השנה⁹ – האות ש (אש) כנגד ימות החמה, הקיץ; האות מ (מים) כנגד ימות הגשמים, החורף, העונה שאנחנו בה כעת. והאות א (אור) היא כנגד עונות המעבר, שנקראות "רויה" (מצב ממוזג, כמו בפסוק "באנו באש ובמים ותוציאנו לרויה"), האביב והסתו; ה"כפולות" הן כנגד שבעת ימי השבוע, לפי הסדר; יב ה"פשוטות" הן כנגד חדשי השנה, לפי הסדר, החל מחדש ניסן עליו נקרא בשבוע הבא בתורה "החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה"¹⁰.

לפי הסדר הזה האות של חדש שבט, החדש ה-יא בשנה, היא האות צ. בספר יצירה כתוב שלכל חדש יש גם חוש. החוש של חדש שבט הוא חוש האכילה והקשר בין האות צ והחוש של החדש הוא בסוד הפסוק "צדיק אכל לשבע נפשו"¹¹ – האכילה של הצדיק היא בשביל הנפש שלו, לא בשביל התאוה של הגוף. הדוגמה לאכילה כזו היא האכילה של שבת – השבת, שבת מברכין שבט, צריך במיוחד לענג את השבת, בגשמיות וכל שכן ברוחניות.

י' שבט, שהוא יום ההסתלקות של הרבי הקודם, הרבי הריי"צ, ויום קבלת הנשיאות של הרבי – היום הכי חשוב של חיזוק ההתקשרות

ז ראה שמואל"א א, ו; יחזקאל טז, ד.

ח ריש פ"ג.

ט ספר יצירה פ"ג מ"ה.

י תהלים סו, יב.

יא שמות יב, ב.

יב משלי יג, כה. הפסוק הקודם הוא "חושך שבטו שונא בנו ואהבו שחרו מוסר" שיוזכר עוד לקמן בקשר לחדש שבט.

יג תהלים קמה, יז.

יד שם יא, ז.

טו דברים לב, ד.

טז בראשית רבה מט, ט (ובכ"מ).

יז שמות יד, לא. וראה גם מעין גנים ח"ב בשלח וש"נ.

יח כ"ד סיון.

צדיק – באמת מעוררים אותו להיות צדיק^{כג}. הוא אומר לעצמו ש'אם הצדיק האמתי אומר עלי שאני צדיק – כנראה יש משהו בדבריו' וזה עוזר לו באמת להיות צדיק.

במה מתבטא ש"ועמך כלם צדיקים"? כתוב ש"אפילו ריקנין שבך מלאים מצוות כרמון"^{כד}, אבל העיקר הוא לראות את המדות הטובות שיש לכל יהודי (כי הצדיק, כמו שמוסבר בתניא^{כה}, הוא מי שלא רק מתנהג כמו שצריך אלא שההתנהגות הו

טבעית לו). כל היהודים הם בטבעם "רחמנים, ביישנים וגומלי חסדים"^{כז} ויש להם עוד הרבה מדות טובות. המדות הטובות של היהודים מתבטאות במעשים טובים, גם אם אין בהם מודעות של מצוה, ולפעמים הן מתבטאות אפילו במעשים לא ראויים שצריך לדון לכף זכות. לדוגמה, כשרבי לוי יצחק מברדיטשוב רואה יהודי שמעשן בשבת, וכאשר רבי לוי יצחק שואל אם שכח שהיום שבת או שלא ידע שאסור לעשן בשבת הוא לא 'מתחמק' אלא אומר שהוא יודע שהיום שבת ואסור לעשן ובכל זאת הוא מעשן – רבי לוי יצחק מציין את מדת האמת המובהקת של אותו יהודי... כאשר מצליחים לזהות את המדות הטובות רואים ש"ועמך כלם צדיקים" ובחדש שבט צריך להתקשר גם לצדיקים האלה.

אפילו אני צדיק

דברנו על שלשה צדיקים – ה' צדיק, הרבי הוא צדיק וגם כל היהודים צדיקים. אפשר לומר על עוד מישהו שהוא צדיק? על מי הכי קשה

על מי הכי קשה לומר שגם הוא צדיק? על עצמי! הרי "ידע איניש בנפשיה" על הרע שלו, לכל אחד יש גם ירדות ונפילות ומי שאמתי עם עצמו בהחלט מרגיש שהוא לא יכול לומר על עצמו שהוא צדיק

הוא מסביר יפה שרוח החיים הפנימית של ההתקשרות היא פשוט האהבה העזה בין הרבי והחסידים^ט. באותו אופן, כשמדברים על התקשרות ל"צדיק הוי", יש את לימוד התורה שלו וקיום המצוות שלו, וגם היסוד של אהבת ישראל והחיבור לכל יראי ה', "חבר אני לכל אשר יראוך"^כ, אבל אלה הממדים החיצוניים יחסית של ההתקשרות – כאשר עיקר ההתקשרות הפנימית הוא אהבת ה', כמו שכתוב בתניא^{כא} בפירוש שהמניע הפנימי לקיום כל מצוות-עשה הוא אהבת ה'.

"ועמך כלם צדיקים"

כשמדברים על חדש של התקשרות לצדיק – על איזה עוד צדיק אפשר לחשוב? איזה פסוק אומרים לפני פרקי אבות? "ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר"^{כב}. ה' הוא צדיק, הרבי הוא צדיק, אבל בעצם כל יהודי הוא צדיק.

כשאומרים שכל יהודי הוא צדיק לא מתכוונים רק לצדיקים של תניא, ואפילו לא לבינונים של תניא – גם על יהודים שלפי המעשים שלהם הם בגדר רשעים כתוב "ועמך כלם צדיקים". העבודה של הצדיקים היא ללמד זכות על עם ישראל, גם על יהודי שנראה חוטא, ולגלות גם בו את נקודת הצדיק. היו צדיקים שהצטיינו בכך במיוחד, והכי מפורסם בכך הוא רבי לוי יצחק מברדיטשוב – סניגורן של ישראל. כשמלמדים על מישהו זכות ואומרים שהוא

ט ראה "היום יום" לכ"ו שבט. נתבאר בשערי אהבה ורצון מאמר "כח האהבה" (ובביאור א שם).

כ תהלים קיט, סג.

כא תניא פ"ד.

כב ישעיהו ס, כא.

כג וראה גם לקו"מ רפב.

כד ברכות נו, א.

כה פ"ו.

כו יבמות עט, א.

שהיא ירושה לו, ואז יתקיים בו "באמונתו יחיה" – 'יחיה' דייקא, כתחית המתים". **צדיק** הוא בגימטריא פעמיים **אמונה** ו"**באמונתו**" אותיות **ב אמונות**^ל – אני צריך אמונה בצדיק שמחוצה לי (אמונה בה', אמונת צדיקים ואמונה שכל יהודי הוא צדיק) וגם אמונה בעצמי, בנקודת הצדיק שבי.

לפעמים נדמה שאפילו נקודת האמונה מתערערת. למה מברכים כל בקר "שלא עשני גוי"? כתוב^{לא} בשינה הנשמה למעלה, מסתלקת מהגוף, ויתכן שבבקר במקום להחזיר לי את הנפש האלקית שלי יחזירו לי נפש של גוי חלילה. לכן, כשאני מגלה שלא כך, שאני עדיין יהודי, כשאני מוצא בעצמי את נקודת האמונה, אני מברך בשמחה "שלא עשני גוי". היו צדיקים גדולים, כולל רבי לוי יצחק מברדיטשוב, שאחרי כל לימוד הזכות המופלג על אחרים, כשהם הסתכלו על עצמם השמחה היחידה שבה הם החיו את עצמם – עד כדי ריקודי-שמחה – היא "ברוך שלא עשני גוי"^{לב}. כמו שכתוב בתניא^{לג}, נקודת האמונה של כל יהודי, ששורה בחכמה שבנפש שלו, היא המקור למסירות-נפש שלא להפרד מה' – כשאני מגלה את נקודת הצדיק שבי, נקודת האמונה ומסירות-הנפש, היא נותנת לי כח להתגבר על היצר הרע ולהיות צדיק גם בהתנהגות שלי בפועל.

ארבעה צדיקים בסוד הוי'

ראינו שההתקשרות לצדיק, העבודה של חדש שבט, היא בארבע מדרגות – התקשרות לה' הצדיק, התקשרות לצדיק של הדור ולכל רבותינו נשיאינו וצדיקי-האמת שבכל הדורות, התקשרות לנקודת הצדיק שיש בכל יהודי והתקשרות גם לנקודת הצדיק שיש בתוכי. כשעושים התבוננות

לומר שהוא צדיק? [על הנפש הבהמית?] על לימוד הזכות ועל זיהוי המדות הטובות שהן גם מצד הנפש הבהמית דברנו במדרגה הקודמת, של "ועמך כלם צדיקים", כמו לימוד הזכות על המעשן בשבת. [על גוי?] לא מדברים כאן על גוים! כמו שנסביר, יתכן שמי שמדברים עליו עכשיו מסופק לגבי עצמו, 'אולי באמת אני גוי', אבל הוא יהודי. שוב, על מי הכי קשה לומר שגם הוא צדיק? על עצמי! הרי "ידע איניש בנפשיה" על הרע שלו, לכל אחד יש גם ירדות ונפילות ומי שאמתי עם עצמו בהחלט מרגיש שהוא לא יכול לומר על עצמו שהוא צדיק. ובכל זאת, צריך להאמין שאם "ועמך כלם צדיקים" – גם אני חלק מעם ישראל וגם אני צדיק.

כשמסתכלים על אחרים בעין טובה רואים את המדות הטובות שלהם, אבל בן אדם מכיר את עצמו מבפנים והוא מרגיש דווקא את המדות הלא-טובות שלו, שגם במעשים שנראים מבחוץ טובים יש לו אינטרסים,

כל מיני פניות ומחשבות שליליות תוך כדי המעשים שבאות מהמדות הלא-טובות שלו. אז במה אני צדיק? כתוב "וצדיק באמונתו יחיה"^{כד} – אני צדיק בנקודת האמונה שלי. גם אם הכל אצלי בעייתי – יש לי נקודת אמונה, יהודים הם "מאמינים בני מאמינים"^{כה}, ובאמונה שלי אני צדיק. כך כתוב בפירוש בתניא, בפרק לג – פרק ה-גל, "גל עיני"^{כז} בתניא – שיש מצבים בהם אדם מרגיש שאין לו כח לכל המצוות והוא צריך להתבונן כאילו אין לו שום מצוה חוץ מהאמונה,

כשאני מגלה את נקודת הצדיק שבי, נקודת האמונה ומסירות הנפש, היא נותנת לי כח להתגבר על היצר הרע ולהיות צדיק גם בהתנהגות שלי בפועל

ל בן יהודע על מכות כד, א.

לא תולעת יעקב בסוד הקרבנות.

לב ראה שיחות שאחר סיפורי מעשיות (ולקומ"ת תורה י) וחיי מוהר"ן אות סה.

לג פי"ח.

כז הבקוק ב.ד.

כח שבת צז, א; שמות רבה ג, יב; תנחומא שמות כג.

כט תהלים קיט, יח.

ה' צדיק, הוא נוהג
 בצדק, בדרך של
 מדה כנגד מדה,
 אבל הוא גם
 חסיד, את העונש
 בעצמו הוא נותן
 בחסד ובהמתקה.
 העונש יכול להיות
 כל כך חסד עד
 שאני מרגיש
 – אבל באמת!
 – שהוא טוב לי
 וחסד עמדי

כנגד מדה, אבל הוא גם חסיד, את העונש בעצמו הוא נותן בחסד ובהמתקה. העונש יכול להיות כל כך חסד עד שאני מרגיש – אבל באמת! – שהוא טוב לי וחסד עמדי. גורי האריזו^{מב} ל" נותנים^{מב} דוגמה מדהימה – בני ראובן ובני גד לא היו ראויים להכנס ולנחול נחלה בארץ והעונש שלהם היה שנחלתם תשאר מעבר הירדן. זהו הצדק של "צדיק הוי", התיקון שלהם. אבל ה"חסיד בכל מעשיו" דאג לכך שהם יתחננו לקבל את הנחלה שלהם דווקא בעבר הירדן – עד

שמה בהתחלה מסרב להם, עד שהם מתחזקים ומבטיחים להיות חלוצים ואז הם מקבלים את הנחלה שהם מבקשים – וממילא הם מרגישים שהעונש שלהם באמת היה החסד הכי גדול. בכל אופן, ה"צדיק הוי" הוא צדיק עם אופי של אבא שיודע גם להעניש בצדק^{מג}.

לעומת זאת, כשמדברים על הצדיק שדואג לבני דורו, יש לו מסירות אמהית. האמא מצטיינת במסירות שלה, היא לא רוצה להעניש את הילד גם כאשר מגיע לו והיא דואגת לו בלי תנאים. אחרי חטא העגל ה' מאיים לכלות את בני ישראל ומשה רבינו מתפלל על עם ישראל ומונע זאת – את היחס הזה בין ה' לצדיק הזה^{מז} מדמה בפירוש לאבא ואמא שמשתפים פעולה, כאשר האבא מרים את היד ומאיים להכות את הילד, בשל מעשיו הרעים, והאמא עוצרת את האבא מלהכות בפועל. למה ה' בחר את משה רבינו ואת דוד המלך? הוא ראה את

מחפשים את המבנה הפנימי, ואם יש ארבע מדרגות למה מתאים להקביל אותן? [לעולמות אצילות-בריאה-יצירה-עשיה?] כן, ובעיקר לשרש של ארבעת העולמות – אותיות י-ה-ו-ה.

שתי המדרגות העליונות, "צדיק הוי"^{מא} והרבי-הצדיק, הן כאן כנגד אבא ואמא, י רה עילאה. הרבה פעמים כתוב אצלנו^{מב} שהיחס בין רבי למשפיע – כמו שהרבי הדגיש^{מג}, כל אחד צריך משפיע וכל אחת צריכה משפיעה – הוא יחס של אבא ואמא. מצד שני, קודם^{מז} הסברנו

שהיו צדיקים שהתייחסו לה' עצמו כאמא. אבל הכל יחסי, וכן היחס בין ה' והרבי הוא יחס של אבא ואמא:

למה מתכוונים כשאומרים שה' הוא צדיק? המובן הפשוט הוא שה' עושה צדק, "אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא". על האבא כתוב "שמע בני מוסר אביך"^{מא}, לאבא יש "שבט מוסר"^{מב} ו"חושך שבטו שונא בנו"^{מג} – ענין ששייך לחדש שבט – אלא שאנחנו יודעים שהוא "אב רחמן חכם וצדיק המכה בנו"^{מד}. ה' נותן עונשים בצדק והעונשים שלו אינם נקמה אלא תיקון^{מז}. הזכרנו את הפסוק "צדיק הוי" בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו" ואמרנו שה' הוא גם הצדיק וגם החסיד. נגיד כעת פירוש פשוט יותר – ה' צדיק, הוא נוהג בצדק, בדרך של מדה

לד פנים אל פנים עמ' כט (ומבואר באריכות בהמשך); חסדי דוד הנאמנים ח"ג עמ' 108.

לה ראה בבירור החל משיחת ש"פ דברים תשמ"ו. ובכ"מ. לו בח"א של השיעור (נדפס לקמן).

לז משלי א, ח.

לח שם כב, טו.

לט שם יג, כד.

מ תניא אגה"ק כב. וראה שיעור ח' ניסן תש"פ ("להשכיך בינה" 11).

מא רמב"ם הלכות שבת פ"ב ה"ג ועוד.

מב ראה יוסף תהלות עה"פ.

מג מדת הדין של אבא-יחכמה היא בשל שרשו במו"ס בו מלובשת גבורה דעתיק אך העונש מתגלה בחסד משום ש"לית שמאלא בהאי עתיקא – כולא ימינא" (זהר ח"ג קכט, א), וד"ל.

מד ח"ב קצ. ב.

שייכת למלכות^{מב} (ששרשה ברישא דלא ידע ולא אתידע^{גב}, מקור האמונה בנפש היהודי^{גב}), ה תתאה. "הא בהא תליא" – למרות שכל יהודי הוא צדיק בנקודת האמונה שלו, יש לו כח של מסירות־נפש ואי־רצון לעבור על דברי ה'^{גב}, את הכח והאמץ לגלות ולחזק את נקודת הצדיק שבי אני מקבל מהתקשרות לצדיק הדור שמוסר את נפשו על הכלל ועל הפרט, מנהל אותנו ברחמים ומחזק את נקודת האמונה שלנו (שבגלוי יכולה גם היא להתערער, כנ"ל) – אמא, מדרגת הצדיק כפשוטו, לשון אמונה (וכידוע^{גב} הרמז ש־אמץ נוטריקון אמונת צדיקים).

אם כן, הסברנו ארבע מדרגות כנגד אותיות שם הוי' ב"ה. זו התבוננות שקל לעשות, כי לכל מדרגה יש פסוק:

- י "צדיק הוי' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו"
- ה "וצדיק יסוד עולם"
- ו "ועמך כלם צדיקים"
- ה "וצדיק באמונתו יחיה"

המלחמה בעמלק

בעוד שבועיים, בפרשת בשלח, נקרא בתורה על מלחמת עמלק. הסיום של מלחמת עמלק הוא בשבועת ה' "כי יד על כס יה מלחמה להוי' בעמלק מדר דר"^{גב}, "נשבע ה' שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק"^{גב} – עמלק נלחם כנגד שם הוי' השלם, ורוצה שישאר רק גילוי של שם "יה". במושגים שאמרנו,

נא ראה מאו"א מערכת אלף אות צב (ובנסמן ביאור נתיב שם).

נב ראה ע"ח ש"ג פ"ב; לקו"ת חקת נח, ב ועוד.

נג ראה אוה"ת על סידור התפלה ד"ה "ברוך שאמר".

נד וראה תניא פ"ד:

כי גם בשעה שהלב חומד ומתאוה איזו תאוה נשמית בהיתר או באיסור ח"ו יכול להתגבר ולהסיח דעתו ממנה לגמרי באמרו ללבו אינני רוצה להיות רשע אפי' שעה אחת... ואפי' קל שבקלים יכול למסור נפשו על קדושת ה' ולא נופל אנכי ממנו בודאי...

נה הקדמת סוד ה' ליראיו הערה יג.

נו שמות יז, טז.

נד ראה תנחומא תצא ט (הובא ברש"י שמות יז, טז).

ובכ"מ.

המסירות שלהם בתור רועי צאן^{מב}, מסירות כמו שיש לאמא עבור ילדיה. כתוב^{מב} שהעולם לא יכול להתקיים אפילו רגע בלי התפלות של כל הצדיקים, בעולם הזה ובעולם הבא – ה"צדיק יסוד עולם"^{מב} הוא כמו האמא המסורה לילדיה ודואגת תמיד לקיום הבית. הצדיק לא דואג לצדק, שיש בו טוב פנימי נעלם – הוא רוצה שיהיה לכל היהודים טוב הנראה והנגלה, הצדיק הוא פשוט 'יהודי טוב' ('גוטער איד', כפי שנקרא רבי במסורת החסידות הכללית). לעומת ה"מוסר אביך", ה"תורת אמך" היא "תורת חסד [הגלוי לעין בטוב הנראה והנגלה] על לשונה"^{מח}.

אחר כך, כמו שאמרנו, הגילוי של "ועמך כלם צדיקים" שייך למדות הטובות של עם ישראל – שש מדות הלב שייכות לזו של שם הוי' ב"ה.

"אל יוציא אדם את

עצמו מהכלל"^{מט}, גם אני חלק מ"ועמך כלם צדיקים", ונקודת הצדיק שלי עצמי, ה'אני' הצדיק, שייכת למלכות. המלכות נקראת 'אני', כמו שדוד המלך – הדמות המובהקת של המלכות דקדושה בעם ישראל – אומר "ואני תפלה"^ג. הצדיק הזה הוא "צדיק באמונתו יחיה", הרגשה שבנקודת האמונה שלי אני צדיק, כנ"ל – יש יהודים שאומרים כל יום "אני מאמין" שוב ושוב, בנוסח יג עיקרי האמונה של הרמב"ם. ה'אני' של היהודי הוא המאמין, והאמונה הזו

הצדיק לא דואג
לצדק, שיש בו
טוב פנימי נעלם
– הוא רוצה שיהיה
לכל היהודים טוב
הנראה והנגלה,
הצדיק הוא פשוט
'יהודי טוב'

מה שמות רבה ב, ב.

מו זחר ח"ג עא, ב.

מז משלי י, כה.

מח שם לא, כו.

מט ראה תניא פמ"א ופמ"ג.

נ תהלים קט, ד.

היהודים ומנסה להטיל ספק גם בנקודת האמונה שיש בלבי.

כדי להביא את המשיח ולעשות לה' "דירה בתחתונים"^{סא}, תכלית בריאת העולם, צריך להלחם בעמלק ולנצח אותו ולגלות את נקודת הצדיק שיש בכל היהודים, בלי להוציא אותי מהכלל. בעבודה של חדש שבט – ההתקשרות לצדיק, בכל הרבדים של הצדיקים – תלויה ביאת המשיח ומילוי תכלית בריאת העולם.

זו היתה הנקודה העיקרית שרצינו לומר הערב. שיהיה לנו חדש **שבט** שמה, שנבשר בשורות טובות, עד לבשורה הכי טובה של הגאולה האמתית והשלמה – שמלך המשיח יבוא ויגאל אותנו תיכף ומיד ממש!

לעמלק 'לא אכפת' שיהיו הצדיקים העליונים, "הנסתרת' להוי' אלהינו"^{נח} – ה' הצדיק (*ו) וצדיק הדור (ה עילאה). הוא נלחם נגד הגילוי של "זהנגלת לנו ולבנינו" – נגד ההכרה ש"ועמך כלם צדיקים" ועוד יותר נגד האפשרות שאני, עם כל הכרת החסרונות של עצמי, אוכל לומר שגם בי יש נקודה של צדיק.

על עמלק כתוב "ויזנב בך כל הנחשלים אחריו"^{נט}, מול ה"צדיק הוי'" וה"צדיק יסוד עולם" אין לו מה לעשות – הוא מנסה להלחם ביהודים שהענן פולטן, במי שצריך להתאמץ כדי לראות שגם הוא צדיק. **עמלק** בגימטריא **ספק**^ס – הוא מטיל ספק במדות הטובות של כל

נח דברים כט, כח.

נט דברים כה, יח.

ס הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות קיח.

סא תנחומא נשא טז; תניא פל"ו.

הְלוֹמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צִידָה לְדֹרֶךְ

- ◆ האות של חדש שבט היא צ והחוש שלו הוא אכילה – בשבט יש להדר בעבודת "צדיק אכל לשבע נפשו".
- ◆ ההתקשרות לצדיק מתחילה בהתקשרות לה', "צדיקו של עולם", וממשיכה בהתקשרות לצדיק-הרבי.
- ◆ פנימיות ההתקשרות היא אהבה עזה וחיצוניותה לימוד התורה, קיום ההוראות-המצוות והתחברות החסידים.
- ◆ כשדנים יהודי לכף זכות ומגלים בו את נקודת הצדיק – נותנים לו כח להיות צדיק.
- ◆ "ועמך כלם צדיקים" מתבטא במדות הטובות של כל יהודי.
- ◆ הכי קשה לומר על עצמי שאני צדיק – אך צריך למצוא גם את נקודת הצדיק שבי, נקודת האמונה שלי.
- ◆ נקודת הצדיק שבי – האמונה עד כדי מסירות נפש – נותנת כח לנהוג כצדיק גם בפועל.
- ◆ ה' צדיק, כמו אב המייסר את בנו בצדק, והוא גם חסיד, כשהוא נותן עונש בהמתקה ובחסד.
- ◆ ה"צדיק יסוד עולם" דואג לקיום העולם ומתמסר לטובת בני דורו בלי תנאים.
- ◆ ההתקשרות לצדיק הדור מגלה ומחזקת את נקודת הצדיק שבכל יהודי.
- ◆ לעמלק 'לא אכפת' שנכיר בה' ובצדיק – הוא מתאמץ להטיל **ספק** (בגימטריא **עמלק**) במדות הטובות ובנקודת האמונה שבכל יהודי.
- ◆ הגאולה תלויה בהתקשרות לצדיקים בכל הרבדים, עד לגילוי נקודת הצדיק שבתוכי.

שיעור

חיזוק והכוונה לגרעין תל אביב

"ופרצת – ימה"

קיצור מהלך השיעור

בשנים האחרונות פועלת בתל-אביב קהילת "אור הצפון" – בראשות הגר"ש דאום שליט"א – שנשלחה לשם על ידי הרב וזוכה ממנו להדרכות, עידוד וסיוע במשך כל השנים (מקנאים? חוזמנים להצטרף!). לקראת גיוס-המונים לקיום הפעילות והרחבתה – לעילוי נשמת הנערה, חרות דאום ע"ה – מסר הרב התבוננות עמוקה ונפלאה על עבודת "ופרצת" המתחילה מ"ימה", רוח הים בה שוכנת תל אביב, שיש בה הדרכה לכל עבודת הקירוב הראויה בדורנו.

בשמחה רבה פורצת גדר (עוד השנה, תהא שנת פורצת גדר).

יש בפסוק הזה שלשה חלקים, בסדר של הכנעה-הבדלה-המתקה (חש-מל-מל):
"והיה זרעך כעפר הארץ" היינו שפלות והכנעה (על דרך מאמר אברהם אבינו "ואנכי עפר ואפר"¹), להיות בבחינת "שכני עפר"², "מי שנעשה שכן לעפר בחייו"³ ("משפיל עצמו לעפר"), הבסיס של בנין האדם ("וייצר הוי' אלהים את האדם עפר מן האדמה"⁴).

"ופרצת" – כח ההבדלה

יעקב אבינו, ה"בחיר שבאבות"⁵, נתברך מאת ה' בצאתו מארץ ישראל להקים את בית ישראל בברכה "בלי מצרים"⁶ – "והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו בכך כל משפחת האדמה ובזרעך"⁷. את פסוק הברכה הזה הפך בדורנו הרבי מליובאוויטש ל"סיסמה" של פעילות הפצה וקירוב⁸, שצריכה כולה להעשות בדרך של "ופרצת!". בהנהגת "ופרצת" תלויה ביאת המשיח⁹ בחסד וברחמים,

1 כש"ט (קה"ת) אות כח.
2 בראשית יח, כז.
3 ישעיה כו, יט.
4 סוטה ה, א.
5 רש"י שם.
6 בראשית ב, ז.

נערך מרשימת הרב ע"י איתיאל גלעדי. כ"ה טבת תשפ"ג.
א ע"פ בראשית רבה עו, א.
ב שבת קיח, א"ב.
ג בראשית כח, יד.
ד החל מהתנועות י"ב תמוז תשח".
ה וראה סוד הוי' ליראיו שער "ביאת המשיח".

אותה בקרקע־האמונה הטהורה של ישראל^ט).

"ופרצת ימה" – תקון הברית ומדת האמת

"הכל הולך אחר הפתיחה"^{טז} – ברכת ועבודת "ופרצת" מתחילה דווקא מ"ימה", רוח המערב. בארץ ישראל היום ראשית הפריצה להפצת היהדות ולקירוב הלבבות לעבודת ה' צריכה להיות דווקא מהעיר תל-

אביב, המטרופולין הגדולה הסמוכה לים (ומתוך 'מדינת תל אביב'^{טז} הכח לפרוץ גם ל'מדינת הים', להשפיע על יהודי התפוצות ועל העולם כולו ב"מהפכה הרביעית"^{טז}).

רוח המערב מכוונת בין ו הקצוות כנגד היסוד (חסד – דרום, ימין; גבורה – צפון, שמאל; תפארת – מזרח, קדם; נצח – רום, מעלה;

"ופרצת ימה"

וקדמה וצפנה

ונגבה היינו

השפעה פורצת

גדר המבדילה

במושפעים בין

טוב לרע ובין קדש

לחול ומושכת

לקדושה בכל

אתר ואתר

עיקר החידוש כאן הוא ש"ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה" היינו השפעה פורצת גדר המבדילה במושפעים בין טוב לרע ובין קדש לחול ומושכת לקדושה בכל אתר ואתר. הפריצה מנקודת המרכז הפנימית (הנשמה) לפעול בכל הקצוות של המציאות (הגוף־העולם) היא התלבשות במציאות החיצונית הפועלת בה ממילא הבדלה^{יב} לקרב ולקשר את הרצוי ולהרחיק את הבלתי־רצוי.

"ונברכו בך כל משפחות האדמה ובזרעך" היינו ההמתקה גמורה, כאשר קדושת ישראל מוצאת חן בעיני כל העמים, פועלת עליהם ואף ממתיקה וכוללת בתוכה את הניצוצות־המעלות שיש בהם (כאשר הם 'נברכים' בזרע־ישראל כאילן המוברך בקרקע^{יג}, בסוד "חכמה בגוים תאמין"^{יד} – האמן את החכמה, הברך־כלול

יב על הקשר בין הבדלה להתלבשות ראה גם הטבע היהודי עמ' מג ואילך (ובכ"ד).

יג ראה דעת זקנים מבעלי התוספות ופירוש הטור הארוך עה"ת בראשית יב, ג ועוד.

יד ע"פ איכה רבה ב, יג. "חכמה בגוים תאמין תורה בגוים אל תאמין" עולה 1839 – ג"פ תריג (תורה: תפלה תשובה) – העולה "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" (תהלים קיט, יח)! היחס בין קירוב ה"חכמה בגוים" לדחית ה"תורה בגוים" הוא סוד ההבדלה הנדרשת במהפכה הרביעית. על ידי "תורת הוי" מתבטלת ה"תורה בגוים" ומתקרבת ה"חכמה בגוים" (נקודת החכמה שלהם היינו הבטול שלהם – פנימיות החכמה – לגילוי אור האמת של הפצת תורת ישראל אליהם). אכן, כשם שיש בירור בדרך של "מין מקרבת" כך יש בירור גם בדרך של "שמאל דוחה" (ראה קדושת לוי ריש פרשת שלח ובכ"ד), שעל כן גם על ידי ה"תורה בגוים אל תאמין" ב"שמאל דוחה" לגמרי עולים ניצוצות קדושים שהיו כלואים בקליפה ונכללים בדרך ממילא באור הקדושה (שהרי "לית אתר פנוי מיניה" יתברך, וגם ביג הקליפות הטמאות לגמרי יש ניצוצות, ובכח הגבורות דקדושה שבסוד דבש התורה להפוך מרירו למיתקא, מרירות הקליפות הטמאות למתיקות "מתוק האור" של תורתנו הקדושה – וראה תו"א הוספות לשמות ד"ה "להבין ענין שמחת חתן וכלה" וביאורו). לכן שתי הבחינות יחד, "חכמה בגוים" ועוד "תורה בגוים", עולות 806 (אל פעמים הוי'), "לעשות"־לתקן (בראשית רבה

יא, ו, ובכ"מ; פסיקתא רבתי ו; זר ח"א מז, ב), תכלית מעשה שמים וארץ. על ידי התיקון בשתי הדרכים, "שמאל דוחה וימין מקרבת", מתגלה בסוף שהכל אהבה וקירוב – "שמאלו תחת לראשי [להרים את ראשי ולכלול אותו ב'ראש כל המאמינים' אברהם אהבי', כדלקמן בהערה הבאה] וימינו תחבקני" (שיר השירים ב, ו).

טז קרקע האמונה היא מדת אברהם אבינו, ראש כל המאמינים" (שמות רבה כג, ה), כידוע שסוד עץ החיים הוא התפשטות מלמעלה למטה, היינו שהשרש־הראש למטה והענפים וכו' למעלה, בסוד "חותם המתהפך". ואכן, אברהם אבינו הוא גם "אב המון גוים" (בראשית יז, ה) שכל עבודתו לקרב את הגוים ולהבירך את חכמת הגוים באמונת ישראל (והרמז: אמונה־חכמה עולה 175, שני חיי אברהם, ענין כל עבודתו במשך כל ימי חייו). "אב [המון גוים]" היינו לשון רצון ותשוקה (ראה ספר השרשים לרד"ק ערך 'אבה' וש"נ) – יש לו רצון עצמי לפרסם את אלקותו ויתברך וכך לקרב־לגייר את כל הגוים, והוא נדרש לשרה שתשמור על האיזון־ההבדלה הנכונה מי לקרב ומי לדחות (ראה אוה"ת בראשית פרשת חיי שרה קיט, ב), כפי שנתבאר בהערה הקודמת.

טז ע"פ פרקי דרבי אליעזר פמ"ב.

יז מדינת תל אביב עולה 949 – אהבה פעמים חכמה, אהבת ישראל.

יח ראה החל מהתנועות כ"ד טבת תשע"ה.

יט וראה גם מאמר מערכת בגליון גל ענין 38.

תיקון הברית

היינו גילוי וחדוש
ברית ההתקשרות
לקב"ה על ידי
תורה ומצוות
באופן המתקבל
לכתחילה, דהיינו
מתוך הכרה
שזהו הדבר הטוב
ביותר המזכה
בחיים טובים
באמת, בגשמיות
וברוחניות גם יחד

הוד – תחת, מטה; יסוד – מערב, אחור)^כ. מדת היסוד היא "צדיק יסוד עולם"^{כא} והעבודה ברוח היסוד היא תיקון הברית, היינו גילוי וחדוש ברית ההתקשרות לקב"ה על ידי תורה ומצוות באופן המתקבל לכתחילה, דהיינו מתוך הכרה שזהו הדבר הטוב ביותר המזכה בחיים טובים באמת, בגשמיות וברוחניות גם יחד. על הכרה זו נאמר "וידעת היום והשבת אל

לבבך כי הוי' הוא האלהים בשמים ממעל [חיים טובים ברוחניות] ועל הארץ מתחת [חיים טובים בגשמיות, כאשר השמים והארץ הם בהשוואה אחת באמת, וממילא] אין עוד"^{כב} – התבוננות שהיא בגדר עבודת הצדיקים^{כג} המיוחדת לארץ ישראל^{כד}, בה מתגלה כי "ועמך כלם צדיקים"^{כה} ומתקיים בכל אחד מהם "אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו"^{כו}, "היטיבה הוי' לטובים ולישירים בלבותם"^{כז}.

פנימיות ספירת היסוד היא מדת האמת^{כח}. בשביל לקרב בתל אביב, בירת ה"ימה", צריך לדבר אמת צרופה וכך לפנות אל החוקרים המעמיקים באמת. מ"ימה" צריך להגיע "קדמה", אל מדת הרחמים (פנימיות התפארת) – הכרת

האמת הצרופה ומבט אמתי ומפוכח על המציאות של הרחוקים מהאמת מעוררים רחמים. משם צריך להגיע "צפנה", אל מדת היראה (פנימיות הגבורה) – מתוך הכרת האמת המלווה בהרגשת רחמים אמתיים (ולא אמת 'נצחנית' ו'מתעמתת') ניתן לקרב יהודים ליראת שמים אמתית. התכלית היא להגיע "נגבה", אל מדת האהבה (פנימיות החסד) – כאשר מתחילים מחיפוש האמת הצרופה זוכים ומגיעים לאהבה. ורמז: **אמת-רחמים-יראה-אהבה** משלימים לרובע הכפול של **כב (968)**, איש-אשה במילוי – **אלף יוד שין אלף שין הא** – תכלית תיקון ברית-אמת בין איש ואשה, המגיעה, דרך רגש רחמים-הזדהות^{כט} ויראה-רגישות^ל, לאהבה שלמה.

אהבת רחל מכח אהבת לאה

למדת היסוד מתחברת המלכות, "שכינה במערב"^{לא} (גם לשון עירוב-יחוד בין היסוד והמלכות) – דווקא ברוח המערב, בתל אביב, שורה קדושת השכינה בגילוי. מחד, גילוי "שכינה במערב" הוא בסוד "עלמא דאתגליא" (אותיות הדבור), בחינתה של רחל אמנו, אך לאידך "ימה" הוא כינוי ל"עלמא דאתכסיא" (אותיות המחשבה), בחינתה של לאה אמנו^{לב}. אכן, מבואר^{לג} בסוד הפסוק "ויאהב גם את רחל מלאה"^{לד} שאהבת רחל היא מכח לאה ואהבתה. כלומר, יעקב אבינו – בעל ה"ופרצת" – אוהב את רחל המבוררת מכחה של (אהבת) לאה דווקא. בגלוי נראה "כי שנואה לאה"^{לה}, משום שיפיו ומעלתו של "עלמא דאתכסיא" סמויים מן העין, אך בפנימיות דווקא זהו מקור האהבה

כ פירוש הרמ"ק על ספר יצירה פ"ה מ"ב; פע"ח שער הלולב פ"ג.

כא משלי י, כה. וראה זהר ח"ג רצז, א, ובכ"ד.

כב דברים ד, לט.

כג ראה גם שיעור מוצאי ח"י טבת תשפ"ב – נדפס בגליון שמות תשפ"ג.

כד ראה גם שיעור שבת שמות ש"ז – נדפס בגליון וארא.

כה ישעיה ס, כא.

כו שם ג, י.

כז תהלים קכה, ד.

כח ראה **סוד ה' ליראיו** ש"א פ"ב (ובשיעורים בסוד ה' ח"ג שם).

כט ראה חסדי דוד הנאמנים ח"י עמ' 62.

ל חוברת עדון המדות עמ' י.

לא בבא בתרא כה, א"ב.

לב תו"א כב, ד (ובכ"ד).

לג ראה חנה אריאל בא ד"ה "ליל שמורים" (עמ' רעט).

לד בראשית כט, ל.

לה בראשית כט, לא.

כלומר, כפי שהוסבר, תיקון תל-אביב מגיע דווקא מתוך התנסרות לעבודת ה' ה'חדדית', ביטוי האמת הצרופה באופן פורץ, מתוך וודאות שההבדלה שתתחולל תחשוף את הטבע היהודי האמתי – עבודת ה' טבעית, בריאה ושמחה.

רחמי הפסוק

והנה, פתיחת הפסוק "והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה"^{מא} – שלפי האמור כאן היא חטיבה בפני עצמה – עולה 1820 (מספר שמות הוי' בתורה, סוד פעמים הוי', כנודע^{מב})! המשך הפסוק – "וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו בכך כל משפחת האדמה וזרעך" – עולה 1996, ד"פ צבאות. אם כן, כל הפסוק עולה סוד פעמים הוי' ועוד ד"פ צבאות – רמז לשם "הוי' צבאות", השם של ספירת הנצח, שרומז כאן לכח של "דין נצח" הטמון ב"ופרצת" ולחיים הנצחיים להם זוכה יעקב מכחם ("יעקב אבינו לא מת... מה זרעו בחיים אף הוא בחיים"^{מג}). כשמצרפים לכל הפסוק (3816) גם חש-מל-מל (כנ"ל שזהו המבנה המובהק של הפסוק) עולה הכל 4264 – 164 פעמים הוי', 1820 (סוד פעמים הוי' הנ"ל) ועוד 2444 (ד"פ תורה, היינו תורה ברצוא ושוב, וכנודע ש"תורה עולה

זה של ימות המשיח ותחיית המתים שהוא גילוי אור א"ס ל"ה בעוה"ד הגשמי תלוי במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות".

מא רק "ופרצת ימה" (831) עולה "נמנע הנמנעות", פנימיות הסוד של נשיאת הפכים (על ידי גילוי הכתר דיחיד שלפני הצמצום, ראה אשא עיני מאמר "נמנע הנמנעות, נושא הפכים, כל יכול"), עיקר חכמת האמת לאמתו (שצריך לגלות ב"ופרצת ימה"), וכן עולה "אמרי שפר" (בראשית מט, כא), האופן בו צריך לדבר כשעוסקים ב"ופרצת ימה". והנה, תל אביב במספר קדמי עולה 1662 – פעמיים "ופרצת ימה"!

מב ראה ספר אהבת תורה לר' פנחס זלמן הורוץ (קראקא, תרס"ה). וכמובא בספרינו בכ"מ.

מג תענית ה, ב.

בשביל לקרב בתל אביב, בירת ה"ימה", צריך לדבר אמת צרופה וכך לפנות אל החוקרים המעמיקים באמת. כאשר מתחילים מחיפוש האמת הצרופה זוכים ומגיעים לאהבה

הגלויה המבוררת.

"פרצוף לאה" הוא סוד עבודת ה' בומן הזה, עבודה 'חרדית' הזהירה מזרימה טבעית ודורשת שליטה מלאה של המח על הלב תוך תשומת לב מלאה וזהירה למתרחש בלב – עבודת הבינוני המתייגע ללא-הרף לשלוט על נפשו הבהמית (העבודה המייגעת שייכת ללאה, לשון לאות-עייפות, הגורמת ל"ועיני לאה רכות"^ל). לעומת זאת, "פרצוף רחל", הנבנה בארץ ישראל העתידית ("ושם

נעשה לפניך... כמצות רצונך"), הוא חיים יהודיים טבעיים ו'זורמים' (גילוי הטבע היהודי שצריך להבנות בארץ ישראל)^ל. בחיצוניות נראית עבודת לאה 'שחורה כעורב'^{לח}, כעורה ורחוקה מהיפי והטוב של החיים הטבעיים, וממילא "שנואה" (כלשון הפסוק "שמעו דבר הוי' החרדים על דברו אמרו אחיכם שנאיכם מנדיכם למען שמי יכבד הוי' ונראה בשמחתכם והם יבשו"^{לט}). אכן, דווקא עבודת ה' האמתית והמסורה הזו – והיחס האוהב אליה – היא מקור האהבה המבוררת המתגלה בעבודת "ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ", המשיכה לה' ועבודתו הטובה והלכתחילית המזכה בחיים טובים ברוחניות ובגשמיות, כנ"ל^מ.

לו שם פסוק יז.

לז ראה בכל זה חנה אריאל שלח (ונתבאר באורך ברוחו של משיח מאמר "חטא המרגלים ותשובתו", בפרט עמ' קפא ואילך).

לח ע"פ שיר השירים ה, יא. ראה תקו"ז תקון נב (צ, ב); תקון ע (קכה, א).

לט ישעיה סה, ו (וראה בבא מציעא לג, ב: "מאי דכתיב 'שמעו דבר ה' ה'חרדים אל דברו?' אלו תלמידי חכמים, אמרו אחיכם' אלו בעלי מקרא, 'שנואים', אלו בעלי משנה, 'מנדיכם', אלו עמי הארץ. שמא תאמר פסק סברם ובטל סיכויים, תלמוד לומר 'ונראה בשמחתכם'. שמא תאמר ישראל יבושו, תלמוד לומר 'והם יבושו', עובדי כוכבים יבושו וישראל ישמחו").

מ ועל דרך המבואר בתיאור פל"ז כי "תכלית השלימות

— תיקון הארץ־המלכות (סוד "ימה", כנ"ל), שנמצאת בתחלה במצב של "תהו" (המעיד על שרשה ב"אורות מרובים דתהו" של הכתר), על ידי "ופרצת" מכח המוחין חכמה ובינה (מקור הזיווג וההולדה, פשט הפסוק "והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת וגו'"), וד"ל.

שיעורי התבוננות חכ"א עמ' 176.

"רצוא ושוב" (מד) — בהו (13) פעמים חשך (328). "והארץ היתה תהו [כתר] ובהו [חכמה], 'בו הוא' (מה) [וחשך [בינה, סוד' במחשכים הושבני כמתי עולם' (נו) 'זה תלמודה של בבל' (מז)"] מח

מד יחזקאל א, יד. ראה לקו"ת בחקתי מט, ג ועוד. מה ספר הבהיר אות ב.

מו איכה ג, ו.

מז סנהדרין כד, א.

מח בראשית א, ב. וראה ע"ח שמ"ב פ"א (מ"ת) ומבחר

הלומד על מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ מעבודת השפלות וההכנעה ("והיה זרעך כעפר הארץ") זוכים לפריצה המחוללת הבדלה בכל אתר ואתר ("ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה") עד להמתקת העולם כולו ("ונברכו בך כל משפחת האדמה וברעך").
- ◆ את "החכמה בגוים" יש להבריך בקרקע האמונה הטהורה של ישראל.
- ◆ ראשית עבודת "ופרצת" היא "ימה" — הפריצה ל"מדינת תל אביב" (וממנה לעולם כולו).
- ◆ הפריצה "ימה" היא בכח תיקון הברית — התקשרות לה' על ידי תורה ומצוות באופן המתקבל לכתחילה — גילוי החיים הטובים בגשמיות וברוחניות בשמידת תורה ומצוות.
- ◆ תיקון "ימה" הוא על ידי אמירת אמת צרופה.
- ◆ מחיפוש האמת הצרופה מגיעים בסופו של דבר לאהבה.
- ◆ אהבת רחל היא מכח אהבת לאה — על ידי התמסרות אוהבת לעולם הדתי־חרדי, שנראה 'שנוא', זוכים לאהבה מבוררת, גילוי הטבע היהודי הטוב, תכלית תיקון תל־אביב.
- ◆ על ידי עבודת "ופרצת" זוכים ל"דין נצח" ולברכת חיים נצחיים ליעקב ולכל בית ישראל.
- ◆ "ופרצת ימה" נעשה מכח המוחין דווקא.

שבוע הבא זה קורה!

מתקדמים יחד! קהילת אור הצפון

לפרטים ותרומות 054-914-6604

ימי התרומה מרוכזים ח' - י"א שבט (02/02 - 30/01)

שיעור

שיחת הכנה לבנות בת-מצוה

מאמא קטנה לאמא גדולה

קיצור מהלך השיעור

בשיעור מתוק לבנות בשנת הבת-מצוה שלהן הרחוב הרב על **כוחה של האשה-האמא היהודיה** ועל **תהליך ההתבגרות** של הבת – שהופכת בבת-מצוה ל'**אמא קטנה**' ומתכוננת בכך לתפקידה כ'**אמא גדולה**' למשפחתה ואף **לאומתה**. השיעור נמסר ביום הולדתה של **הרבנית חנה**, אמו של הרבי מליובאוויטש, והוא חותם בהתייחסות לדמותה המיוחדת.

ומשה שואל מאיזה כח אלקי תבוא הגאולה. ה' מגלה לו שם שמופיע בתורה רק כאן, שלש פעמים בפסוק אחד – "ויאמר אלהים אל משה אהיה אשר אהיה ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם"^ב. השם המיוחד "אהיה אשר אהיה" בגימטריא 543, **בת-מצוה**. מה המשמעות של שם "אהיה"? רש"י מסביר (לפי חז"ל^א) "אהיה עמם בצרה זאת אשר אהיה עמם בשעבוד שאר מלכויות"^ג. ה' אומר שהוא יהיה עם ישראל בצרה הזו, שעבוד מצרים, וגם בהמשך – מתי? לקראת ביאת המשיח. מה יש לפני ביאת המשיח? חבלי משיח. חבלי משיח הם כמו צירי לידה – מה יש לאשה לפני הלידה?

א. "אהיה אשר אהיה"

בת מצוה – "אהיה אשר אהיה"

זו שנת הבת-מצוה של הבנות כאן – חלק כבר עברו בת-מצוה וחלק יהיו בת-מצוה בהמשך השנה. כמה שוה **בת-מצוה** בגימטריא? 543. בהשגחה פרטית, יש לכך קשר לקריאת התורה של הימים האלה.

אנחנו בחומש שמות, חומש הגאולה של עם ישראל. קראנו בפרשת שמות על השליחות שה' שולח את משה להוציא את בני ישראל ממצרים. השיא של השליחות הוא כאשר ה' עונה לשאלה של משה "ואמר לי מה שמו מה אמר אלהים"^א. כל שם של ה' הוא גילוי אחר שלו, כח אחר שלו,

ב שם פסוק יד.
ג שמות רבה ג, ו.
ד רש"י על שמות ג, יד.

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. ליל שבת וארא תשפ"ג (ח"א) – כפ"ח.

א שמות ג, יג.

בין האמא לבין הילדים יש יחס עמוק ומיוחד – האמא בהריון עם הילד תשעה חדשים, היא הסובלת את צירי הלידה במסירות ובשמחה בשביל הילד והיא אחר כך מסורה לטיפול בו ולחינוך שלו. כמובן, גם האבא שותף בענין, עומד מאחורי האמא, אבל עם האמא יש קשר ישיר ומיוחד. לכן, חשוב לדעת שיש צדיקים שהתייחסו לה' בתור אמא. אנחנו רגילים לקרוא לקב"ה "אבינו", אבל מכיון שיש קשר מיוחד דווקא בין הילד לאמו יש ענין להתייחס לה' גם בתור אמא. הרבי ר' זושיא – שיום ההילולא שלו יחול בשבוע הקרוב, ב'ב' שבט – היה אומר לה' לפני השינה 'א גוטע נאכט מאמע' (לילה טוב אמא). כשהולכים לישון צריך להרגיש שאנחנו בידיים של ה' כמו בידיים של אמא טובה ומסורה, שמחבבת אותנו מקרוב, דואגת לנו ואוהבת אותנו מאד^ט. הסוד של שם אהיה, שבבחינת אמא, מבטא את הקשר לה' בתור אמא שלנו.

אמא קטנה ואמא גדולה

מה השייכות של אמא לבת-מצוה? בבת-מצוה בת מקבלת כח של אחריות ומחויבות – הכח שמאפשר לה להתחייב במצוות. האחריות של הבת מתבטאת גם בתפקיד שלה בבית – בעזרה שלה לאמא שלה. לרוב הבנות, חוץ ממי שהיא הקטנה בבית, יש אחים קטנים. מגיל בת-מצוה הבת היא כמו אמא קטנה, לוקחת אחריות על האחים שלה. גם מי שאין לה אחים קטנים בבית עוזרת לאמא בבית, ובעצם יש לה אחריות על הבית כמו אמא קטנה. בעזרת ה' כל אחת כאן תתחתן בעתו ובזמנו, תהיה אמא לילדים, אבל כבר מבת-מצוה היא מתחילה להיות אמא קטנה בבית.

אכן, בפסוק לא כתוב רק "אהיה" אלא "אהיה אשר אהיה" – השם המיוחד לאמא חוזר

חבלים, צירים. החבלים הם קשים, אבל היא יודעת שזה כדאי – הכל בשביל הלידה – וזה גם מאפשר לה לקבל את הקושי בשמחה. בכל אופן, משה אומר לה' "מה אני מזכיר להם צרה אחרת?! דיים בצרה זו" – בני ישראל בקוצר רוח ובעבודה קשה^ז, אין להם מוחין להכיל את הידיעה שיהיו עוד צרות, מספיק לדבר על ה"אהיה" הנוכחי. ה' מסכים איתו ולכן אומר "כה תאמר לבני ישראל אהיה [אחד בלבד] שלחני אליכם".

שם של אמא

אם כן, שם אהיה הוא שם של גאולה שהוא גם שם של לידה – הגאולה היא כמו לידה. מי היולדת? כמו שלידה שייכת לאמא גם הגאולה שייכת לאמא-לאשה, כמו שבמצרים נגאלנו "בזכות נשים צדקניות"^ח, שעסקו בעיקר בתפקיד שלהן כאמהות^ז, כך כתוב גם על הגאולה העתידה. האמא. אכן, בקבלה לכל שם של הקב"ה יש שייכות לאחת הספירות ושם אהיה שייך לאמא (ספירת הבינה)^ח. שם הוי' ב"ה שייך לאבא (ספירת החכמה) ושם אהיה, שדי דומה לו, שייך לאמא.

ה' שמותו, ו, ט.

ו' ע"פ סוטה יא, בועז.

ז' ראה סוטה יא, ב. העובדה שהגאולה היא בזכות הלידה רמוזה בפשט בכך שחומש הגאולה מתחיל מגברת המילדות, שפרה ופועה (ראה גם שיעור שבת שמות השתא, נדפס בגליון וארא). שפרה ופועה הן 'אמא גדולה' ו'אמא קטנה', אם ובתה (בת-המצוה), כדלקמן בפנים. עוד לפני כן, החומש מתחיל ב"בני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד וגו'" (שמות א, ז) – מריבוי עם ישראל צומחת הגאולה.

ח' זהר ח"ג קח, ב. ורמזים: "אהיה... אהיה" עולה אמא (וכן עולה "אשר" במ"ס). שמות האמהות – שרה רבקה רחל לאה – עולים ב"פ" אהיה אשר אהיה" (543).

ט' ורמז: האמהות היא גדר האשה, כקריאת שם האשה הראשונה חוה בהיותה "אם כל חי" (בראשית ג, כ) – בגימטריא אמא טובה מאד... (טובה מאד בגימטריא בינה, סוד אמא).

חשוב לדעת
שיש צדיקים
שהתייחסו לה'
בתור אמא. הרבי
ר' זושיא היה אומר
לה' לפני השינה
'א גוטע נאכט
מאמע' (לילה
טוב אמא)

הדמות העיקרית בחומש שמות של 'אמא קטנה' שהופכת להיות 'אמא גדולה' היא מרים הנביאה

הזה? למה המורה שלכן בחרה את השבת הזו למפגש שלכן? היום יום ההולדת של הרבנית חנה, אמא של הרבי (וגם המורה שלכן נקראת חנה...). הרבנית חנה היא דוגמה נפלאה למסירות שיש לאמא בבית – המסירות

שלה לבעלה, בגלות הכי קשה, והמסירות שלה לגדל את הרבי. גם אחרי מאה ועשרים ממשיכים לחגוג ימי הולדת, כמו שממשיכים לומר את פרק התהלים לפי השנים כמנהג הבעל שם טוב^{טז} גם אחרי ההסתלקות^{יז}. לכן, היום הרבנית, שנולדה בשנת תר"מ (כמו מחותנתה, הרבי הרי"צ^{יח}), חוגגת יום הולדת **קמג** (ומתחילה לומר תהלים **קמד**) – עם בעלה, עם הבן שלה, עם כל הצדיקים והצדקניות, וגם אנחנו יכולים להשתתף בהתוועדות יום-ההולדת הזו.

בדרך כלל אנחנו מסבירים^{יט} שיש "יום האם" – איזה יום? היום ה-41 (**אם**) בשנה הוא י"א חשוון, יום ההילולא של רחל אמנו. רחל היא הדוגמה לאמא המסורה של כל עם ישראל – היא נקברה בדרך בית לחם כדי להתפלל על בניה^כ, "רחל מבכה על בניה מאנה להנחם"^{כא} ובזכות המסירות שלה "ושבו בנים לגבולם"^{כב}. לכן, הכי מתאים שיום ה-**אם** בשנה, יום ההילולא של רחל אמנו, יהיה יום האם הכללי בעם ישראל. זהו יום האם הכללי, אבל מה יום האם אצל חסידי חב"ד? בדור שלנו זהו יום ההולדת של אמא של הרבי. אנחנו לא יודעים את יום ההולדת של רחל אמנו, לכן חוגגים ביום הפטירה, אבל את יום ההולדת של אמא של הרבי אנחנו יודעים והוא מתאים להיות בשבילנו יום האם החב"דית.

כאן פעמיים. באמת בקבלה כתוב שיש שתי מדרגות של אמא, אמא תתאה ואמא עילאה. כך נסביר את הרמז שלנו – **בת-מצוה** בגימטריא "**אהיה אשר אהיה**": מהבת-מצוה הבת מתחילה עם ה"אהיה" הראשון, מלהיות

אמא קטנה בבית, לקחת אחריות ולעזור. בזכות האחריות שלה, ההתנהגות כמו אמא קטנה, היא מתפתחת וגדלה עד שהיא מגיעה להיות אמא גדולה, אמא שיוולדת ילדים ומביאה את הגאולה לעם ישראל.

הדמות העיקרית בחומש שמות של 'אמא קטנה' שהופכת להיות 'אמא גדולה' היא מרים הנביאה. כאשר נולד אחיה משה הקטן (ועוד קודם לכן) היא לוקחת עליו אחריות ודואגת לו במסירות^{כג}. חז"ל אומרים^{כד} שמרים היא פועה, 'אמא קטנה' המסייעת לאמה הגדולה, יוכבד-שפרה, במלאכת המילדות האמהית. בהמשך, בארבעים שנות המדבר, מתייחסת מרים כ'אמא גדולה' לכללות האומה הישראלית – היא המנהיגה את הנשים בשירת הים^{כה} ובזכותה שותים כל עם ישראל מהבאר ההולכת אתם במדבר^{כז}. ה'אמהיות' של מרים נכרת גם כשהיא מדברת במשה, אחיה הקטן, ומתייחסת אליו כאמא דואגת ומחנכת, ואף כשהיא נענשת על כך כל ישראל ממתנינים לרפואתה וחזרתה למחנה כבנים לאמם^{כח}.

ב. יום האם החב"די יום הולדת הרבנית חנה

אנחנו נמצאים בכ"ח טבת. מה מיוחד ביום

טז אג"ק מוהר"י צ"ח עמ' נג. ועוד.
יז ראה תורת מנחם ח"ב עמ' 206 ואילך ובהערות שם.
יח ראה הזמן הפנימי מאמר "אם הבנים שמחה" ועוד.
יט בראשית רבה פב, י.
כ ירמיה לא, יד.
כא שם פסוק טז.

י ראה סוטה יב, א.
יא שמות ב, ד"ט.
יב סוטה יא, ב.
יג שמות טו, כ"א.
יד תענית ט, א.
טו במדבר יב.

שלש מצוות האשה בבת-מצוה

היארציית של הרבנית חנה הוא ו' תשרי – על מה הרבי תמיד דבר ביום הזה? על שלש המצוות המיוחדות לאשה, הרמוזות בשם חנה – חלה, נדה, הדלקת הנר²³. בבת-מצוה אתן מתחייבות בכל המצוות, אבל כמובן יש קשר מיוחד למצוות המיוחדות של הנשים:

ה"ח היא הפרשת חלה. הרבי הרחיב את המושג חלה לכל התחום של כשרות המאכלים.

חלק מתפקידי האשה-האמא בבית הוא הדאגה – החיובית – שכל מה שיש בבית יהיה כשר למהדרין מן המהדרין. זו גם הדאגה שהאכילה תהיה כמו שצריך, אכילה לשם שמים, ולא אכילה של תאוה.

ה"ה היא הדלקת-הנר, שכל אחת כן בטח כבר הדליקה לפני שהיא באה לכאן. הדלקת הנר כוללת את כל הנושא של שבת – שמירת הלכות שבת, האוירה של שבת בבית שמתחילה מההכנות לשבת, עם דגש על כבוד שבת וענג שבת. כמו שהסברנו כאשר למדנו באריכות

חלק מתפקידי

האשה-האמא

בבית הוא הדאגה

– החיובית –

שכל מה שיש

בבית יהיה כשר

למהדרין מן

המהדרין. זו גם

הדאגה שהאכילה

תהיה כמו שצריך,

אכילה לשם

שמים

מאמר של הרבי הריי"צ שאנחנו ממליצים לבנות ללמוד לקראת בת מצוה²³, כמו שתפליין הם המצוה המיוחדת של בן בבר-מצוה כך שבת היא מצוה מיוחדת של הבת בבת-מצוה.

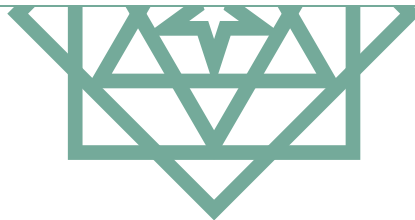
ה"ג היא הלכות נדה – השמירה על טהרת המשפחה. ההלכות האלה שייכות כאשר כל בת בע"ה תתחתן ותתכונן להיות אמא, אבל מהי טהרת המשפחה אצל בת-מצוה? אמרנו שיעוד לפני שבת נהיית אמא גדולה היא אמא קטנה בבית –

משתתפת באחריות ובמסירות של האמא לבית. אצל בת-מצוה טהרת המשפחה היא השותפות שלה בבית, העזרה שלה לאמא במטבח, בשאר החדרים בבית, עם הילדים – הידיעה כמה חשוב שאמא תנוח והעזרה לכך שהיא תוכל לנוח (ג היא גם נחה...). הרגישות לאמא וההשתפות אתה בקשיים ובמסירות לבית היא המצוה השלישית שלכן.

שתהיה שנת בת-מצוה שמחה, עם לקיחת אחריות שמתאימה לכן ומסירות להביא כך את הגאולה!

כג מאמר ד"ה "את שבתתי" ה'ש"ת. נלמד מ'ח' ניסן עד ו' אייר תשס"ט.

כב הגהות מיימוניות סוף הלכות זרעים ועוד.

קול שמחה

פרשת בא

מכה כבחירתך

ופרעה אמר 'פן ירבה', לזה בחר מכת הארבה. פירוש שיפרו וירבו, כמאמר 'הרבה ארבה את זרעך'". ואלו דברי ה' למשה "נטה ידך... בארבה", כלומר באותה מכה שאתה המצאת, והודיע ה' למשה שיפה כיוון. ולכן אמר פרעה "חטאתי לה' אלהיכם ולכם", לכם ממציאי המכה...

משה זכה לבניה

עשר המכות הן כנגד עשר הספירות², החל ממכת דם כנגד המלכות ועד מכת בכורות כנגד הכתר, וכך מכת ארבה היא כנגד הבינה. "משה זכה לבניה" והוא עצמו 'ממציא' את המכה בביתו. דווקא במכה זו נתן ה' למשה 'בחירה חפשית' השייכת לבינה ("הכל צפוי [בחכמה] והרשות נתונה [בבינה]"). בינה היא להבין דבר מתוך דבר – וכך משה מבין את העיקרון של המכות (כמו מדה כנגד מדה) מהמכות הקודמות. הניקוד של הבינה הוא צִיָּרָה, לשון ציור – בכל המכות ה' 'מצייר' למשה את המכה ומשה רק נותן ומחיל את המכה בפועל, אך כאן יש למשה עצמו 'חוש ציור' לצייר את המכה.

ורמו מופלא ל"חמשים שערי בינה" בפרשת הארבה: "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּנִעְרֵינוּ וּבְנִינֵינוּ גִלְגָּל בְּבָנֵינוּ וּבְבָנוֹתֵנוּ בְּצִאֲנֵנוּ וּבְבָקָרֵנוּ גִלְגָּל כִּי חַג הוּא לָנוּ" – פסוק עם 14 נוניי³, ג היא האות ה־14

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרֹעֹה... וְלִמְעַן תִּסְפֹּר... אֵת אֲשֶׁר הִתְעַלְלֵתִי בְּמִצְרַיִם... וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל פְּרֹעֹה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר ה'... כִּי אִם מָאֵן אַתָּה לְשַׁלַּח אֶת עַמִּי הַנְּגִי מִבְּיַד מִחֹד אַרְבֶּה בְּגִבְלָךְ.⁴

רבי שמחה בונים מצביע על כמה דיוקים חשובים: מדוע נאמר "בא אל פרעה" ולא "לך אל פרעה" (כמו שנאמר במכת דם)? מדוע בציווי ה' למשה לא נאמר מהי המכה כמו בכל שאר המכות שהיתה בהן התראה, ורק בדברי משה לפרעה נאמרה המכה? מהו "אשר התעללתי במצרים"? מה פירוש הלשון המיוחדת בהמשך "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה נְטֵה יָדְךָ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרְבֶּה"? למה דווקא במכה זו אמר פרעה לבסוף "חטאתי לה' אלהיכם ולכם"?

ואומר רבי שמחה בונים פירוש מפתיע: מכת ארבה לא אמר הקב"ה למשה, רק השם ציוה שיבחר משה בעצמו איזה מכה שירצה! לכן נאמר "בא" – "כי מלת 'לך' תורה על שליחות בדבר מפורש. אבל מלת 'בא' יורה, אתה תבא אל פרעה ובחר לך איזה מכה שתרצה". ולכן נאמר "התעללתי במצרים" – "שזה כמו צחוק, שהשי"ת צוה למשה שיבחר לו איזה מכה שירצה". ומה שמשה בחר במכת הארבה היה זה בחכמתו, "כי כל המכות היו מדה כנגד מדה,

ב וראה מעין גנים לפרשתנו, כמה שיטות בהקבלת המכות לספירות.

נערך ע"י יוסף פלאי, לפי שיעור שבת פרשת וארא תשפ"ג. א שמות, א.ד.

לעומת הגלות בה היו נשמות ישראל בעיבור בתוך הרחם, אצל מצרים בחינת בינה-אמא של הקליפה. מכל זה עולה שמכת ארבה היא כללית ביותר, היא עיקר המכה למצרים והיא הפועלת את הלידה ויציאת מצרים. לכן היא פותחת את פרשת בא, שעניינה יציאת מצרים בפועל המתחילה במכת ארבה.

שמחת הבינה מתקשרת לצחוק, "הַתְּעַלְלֵתִי בְּמִצְרַיִם" ופירש רש"י "שחקתי", העליון משחק בתחתון, "התעללתי" (משער על, עליון). בפנימיות, דווקא הצחוק-שחוק יוצר קשר בין העליון לתחתון. כאן משה היה צריך להתחבר לפרעה, כלשון "בא אל פרעה" (כמבואר שמה בחכמה היה צריך לגשת לפרעה הנמצא בכתר), ובכך שה' נתן למשה 'לשחק' בפרעה נעשה החיבור הפנימי ביניהם. משה מברר את פרעה ומצרים, והמברר צריך 'להתלבש בלבוש המתברר' ולהתחבר אליו, וכאן נעשה הדבר בדרך צחוק ו'ביטוש'. אמנם בזה עצמו משה נבדל מפרעה ועולה מעלה-מעלה, "התעללתי" – ברוֹמָנִית העליון מתרומם מעל התחתון וגם מתלבש בו לתקנו (והוא סוד ההבדלה, הנבדל מתרומם ממה שהוא נבדל ממנו וזוהו גופא הוא יכול לפעול בו ולתקנו).

בצחוק גופא יש "שמאל דוחה וימין מקרבת" – צחוק בו העליון דוחה ומבטש את התחתון הזקוק לשבירה וצחוק בו העליון דווקא משתעשע מעבודת התחתון (כמשל הרב המגיד על "צפור מדברת"). כך האדם צריך להרגיש כאשר 'צוחקים ממנו' למעלה: כעת 'מבטשים' את הישות שלי, ומביאים אותי לידי בטול שהוא הכלי הכרחי לכל גילוי אלוקות – אם אקבל את הבטוש נכון אצא מהנוקשות שלי ואושפע מ'המוחין דגלות' של העליון ואתקרב אליו. אכן, העליון אוהב אותי ונהנה ממעשי למרות קטנותי. אז הימין והשמאל מקרבות שתייהן – "שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני".

באלף-בית ובפסוק יש 14 תבות ו-**בינה** אותיות! ועוד, האות ה-14 מתחילת הפסוק והאות ה-14 מסופו הן נ.

סיפור מכת הארבה הוא הארוך ביותר מכל המכות, עשרים פסוקים, תכונת הבינה המתפשטת ("רחובות הנהר"). במכת ברד הקודמת לה יש 19 פסוקים – ריבוי פסוקים דומה בשתייהן, וכן אותיות **רב** משותפות ב-**ברד ארבה**. למעשה, במכת ברד יש 23 פסוקים, אך ארבעת הפסוקים הראשונים הם התראה כללית המכוונת למכת בכורות: מברד מתחיל הענין של מכת בכורות, כבחלוקת "דצ"ך עד"ש באח"ב". באח"ב הן כנגד **חסד בינה חכמה כתר**, ארבע מילים שהממוצע שלהן הוא **ארבה**! לומר שכולן נכללות בארבה.

הלשון "בא אל פרעה" כתובה במכת צפרדע, השניה, כנגד היסוד; במכת דבר, החמשית, כנגד התפארת; ובמכת ארבה השמינית כנגד הבינה. כל "**בא**" הוא 3: **בא** בצפרדע כולל צפרדע-כנים-ערוב (לאחר שבדם נאמר "לך"), היסוד כולל נה"; **בא** בדבר כולל דבר-שחין-ברד, תפארת כוללת חג"ת; **בא** בארבה כולל ארבה-חשך-בכורות, בינה כוללת ג"ר (בסוד "היכל קדש קדשים"). **בא** רומז גם לשלש מכות אלו בהן נאמר "בא", בשתיים הראשונות, **ב**, המכה נאמרה למשה, ובאחרונה, **א**, הוא מוזמן לבוא ולנסות בעצמו. שני ה"בא" הראשונים הם הכנה ואימון ל"בא" העיקרי, על שמו נקראת הפרשה.

אם הבנים שמחה

משה בחר בארבה בגלל עניין הריבוי והלידה, לקיים "הרבה **ארבה** את זרעך", מה שפרעה חשב לבטל. אכן הבינה היא "אם הבנים שמחה", האמא היולדת את הבנים (המדות), וכן מכת ארבה 'מולידה' את שאר המכות, והרמז: **אם הבנים שמחה** = **דצך עדש באחב**. עניין זה שייך לעצם הגאולה ויציאת מצרים, שהיא לידת העם,

"ויצאה והיתה"

הערות במסכת גיטין

גירושין וסוד הצמצום

סופי, סילק ופינה אותו לצדדים כביכול, וכך נוצר "החלל הפנוי" שבתוכו מתהווים העולמות ברצונו יתברך.

אכן, הצמצום אינו כפשוטו¹. כלומר, במציאות הגשמית המוכרת לנו, כאשר מקום מסוים נחשך פירוש הדבר שהאור נעדר משם לגמרי. אך אורו של הקב"ה (שאור השמש הוא רק משל קלוש עבורו) הסתלק מהחלל הפנוי רק כפי נקודת המבט שלנו, כפי שהמציאות נתפסת מצד הנבראים התחתונים, ואילו מצד ה' (מ'נקודת מבטו' העליונה) אזי האור לא נגרע ולא נחשך כלל (ויתבאר יותר בהמשך).

מכל מקום, הצמצום נראה כמו הרס וחורבן נורא, הכל חשוך ועוזב מנוכחות אלוקית. אך באמת זהו "סותר על מנת לבנות" (כמו בהלכות שבת), הסתרה כדי לאפשר את הבריאה החדשה ("עולם חסד יבנה"), עד העולם התחתון שלנו שדווקא בו יש "דירה בתחתונים" לה' יתברך וכך מתקיימת תכלית הבריאה. במושגי הקבלה, לאחר הצמצום הראשון, חוזר ומאיר לתוך החלל הפנוי "קו אור", אור אלוקי מצומצם ומרוכז, מוגבל ומדוד, וכל תהליך הבריאה הולך ומתפתח מקוֹ-האור הזה.

שלשה אבות ושלשה ספרים

שלשה שלבים אלו – אור אין סוף, צמצום,

"כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר פרישת ונתנו בידה ושלחה מביתו. ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר"². נתינת הגט 'כורתת' ומפרידה בין האיש והאשה, ואז האשה עומדת לגמרי ברשות עצמה וברצונה היא נשאת לאחיה הגירושין נעשים דווקא על ידי "וכתב... ספר", הכתיבה צריכה להיות של קיימא, "בכל כותבין בדיו בסם... ובכל דבר שהוא של קיימא"³. וכן ה"ספר" צריך להיות של קיימא, כמ"ש בספרי "מה ספר מיוחד שהוא של קיימא יצא דבר שאינו של קיימא" (וכן נאמר בתוספתא שאם כתבו על עלי בצלים וירקות וכדו' שאינם של קיימא פסול, ונפסק להלכה⁴).

צמצום האור

הגירושין קשורים לסוד הצמצום⁵. כך מתאר האר"י הקדוש את סדר הבריאה: תחילה היה רק 'אור אין סוף' של הקב"ה, אור אלוקי הממלא את כל המציאות. אך כדי 'לפנות מקום' לצורך עמידת העולמות (כולל העולמות הרוחניים הנעלים ביותר), צמצם ה' את אותו אור אין

נערך ע"י יוסף פלאי לפי רשימת הרב.

א דברים כד, איב.

ב גיטין פ"ב מ"ג.

ג רמ"א בשו"ע אהע"ז קכד, ב, וראה בנו"כ.

ד המבואר בקבלה ואחר כך באריכות ובעומק בחסידות.

ו ראה חסדי דוד הנאמנים חלק יא.

ה תניא, שער יחוד והאמונה פ"ד.

לקשר המובהק בין המושגים ברית וכריתת (הן מבחינת התוכן, לכרות ברית, והן בקירבה הלשונית) – הברית היא תיקון הכריתת, ברית הנישואין תיקון הגירושין.

הצמצום במלכות

באמת, יש כמה וכמה צמצומים (מלבד הצמצום הניזכר קודם, הצמצום העיקרי בכתבי האר"י), בחינות שונות של מיעוט, הסתרת הדרגה הראשונה העליונה והעלמתה כדי להוות את הדרגה הבאה התחתונה. כל צמצום הוא 'משבר' הכורת (כריתות) את המציאות הקודמת, ורק על רקע חלל הצמצום מתאפשרת מציאות חדשה – כמו הגירושין ה'משחררים' את האשה מבעלה הראשון ומאפשרים לה לפתוח דף חדש בזיווג שני.

בכללות, הצמצום הוא סוד המלכות: המלכות של העליון הופכת להיות הכתר של התחתון. כלומר, המלכות היא הדרגה התחתונה, התכלית והסיום, ועל ידה יוצא הדבר אל הפועל. כאשר העליון מצטמצם, מתעלם, היינו שהמלכות שלו מסתלקת, אך המלכות עצמה מופיעה בפנים חדשות בדרגה התחתונה, בכתר של המציאות החדשה. התחתון של העליון הופך להיות העליון של התחתון. והרמז: **מלכות כתר = בראשית ברא**. המלכות היא סוד האשה, וכך הצמצום הוא מעין גירושי אשה, כאשר המלכות משולחת ממקומה הראשון אל מציאות חדשה. הלשון "**כריתת**" בתורה רומזת ל**כתר**, דהיינו שהמלכות הופכת להיות כתר כנ"ל. ורמז: **צמצום = דוד** פעמים **חוה**, דוד הוא המלכות וחוה היא האשה הראשונה.

[המשך בע"ה בפעם הבאה]

קו – רמזים בסוד שלשת האבות: אברהם אבינו דומה לאור אין סוף, "אברהם התחיל להאיר", משפיע בחסד חנם ללא גבולות. יצחק אבינו, בעל מדת הגבורה, "פחד יצחק", שייך לסוד הצמצום (יצחק הוא עמוד העבודה, קו העולה ממטה למעלה, זועק מתוך מה שנדמה כחלל פנוי). יעקב אבינו הוא סוד הקו הבוקע לתוך החלל ומאיר שם, "אז יבקע [אותיות יעקב] כשחר אורך". יעקב הוא "עמוד התורה" בין האבות, והתורה היא סוד פנימיות הקו. נמצא שהגט הנקרא "ספר כריתת" שייך במיוחד לשלב הצמצום, סוד יצחק אבינו. והנה, בספר יצירה נאמר שהקב"ה ברא את עולמו ב"שלושה ספרים", המכוונים כנגד חכמה בינה ודעת, וכנגד אברהם יצחק ויעקב (שכן שרשי האבות הם במוחין, בסוד "אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב"). בהקשר שלנו, בתוך "ספר התורה" הכללי יש שלושה ספרים עיקריים: ה"ספר" הכתוב בפעם הראשונה בתורה הוא "זה ספר תולדת אדם" – קשור לאברהם אבינו הנקרא "האדם הגדול בענקים" (ומתקן את אדם הראשון), והוא מכוון כנגד האור שלפני הצמצום. "ספר כריתת" הוא כנגד יצחק כנ"ל. ספר נוסף הוא "ספר דברי הימים" (הניזכר פעמים רבות בנ"ך), ומתאים לכוון אותו כנגד יעקב אבינו וכנגד אור הקו¹.

אפשרות נוספת היא לומר שהספר השלישי, כנגד יעקב, אינו ספר דברי הימים (שאינו כתוב בתורה) אלא "ספר הברית"², ויש לשים לב

1 בראשית ה, א.

2 פנימיות הקו הוא נשמת א"ק, ועליו נדרש הפסוק "קורא הדורות מראש".

ח שמות כד, ז.

המהפכה החוקתית שלנו

העולם ומנהיגו. בנוסף, קיימת מערכת חוקים ותקנות שקובע המלך, וכן החברה-הקהילה יכולה להתנהל בהנהגת נבחר ציבור, כמו "טובי העיר" שבסמכותם לקבוע "תקנות קהל" מחייבות. אך הכל מותנה בהסכמת ה'ערכאה המשפטית', אשרור תורני מאת הסנהדרין בזמנם, או הסכמת חכמי ישראל בכללם עד היום. הכל שפיט, מלוא כל הארץ משפט התורה.

כך התנהלו קהילות ישראל רוב שנות הגלות, בתימן, במדוקו וברוסיה – וודאי שכך צריכה להתנהל הקהילה היהודית העיקרית בארץ ישראל, והרי זכותנו על הארץ נובעת רק מהתורה! התורה, בשמה אנו הולכים אלפי שנים, היא הדבק המאחד בין חלקי העם. גם מי שבחייו האישיים אינו מגדיר עצמו כאדם 'דתי', יכול להבין שברשות הרבים יש לקבוע שהמשפט העברי עומד בראש.

כדי לתקן את מערכת המשפט במדינה, יש לחזור אל השורש. העוול לא נעוץ במהפכה חוקתית כלשהי לפני 30 שנה, אלא בהנחות היסוד בעת הקמת המדינה לפני 75 שנה! ההחלטה לדחוק ולדחות ברגל גסה (בזדון או מחוסר דעת) את המשפט העברי, ולכונן במקומו משפט חילוני, היא עוול נורא כלפי עם ישראל ותורת ישראל, עלבון וחילול השם. הנה "בארץ ישראל קם העם היהודי", אך הוא מקים מדינה בה ישורר החוק הבנוי על שרידי משפט תורכי ואנגלי, הכל בכל ורק לא תורת

דיון ציבורי חריף מתנהל על 'הרפורמה המשפטית' שמוביל שר המשפטים היום (טבת-שבט תשפ"ג). ממטרות התכנית: לשנות את דרך בחירת השופטים, להגביל את סמכות הבג"ץ להתערב בחקיקה, ולהגביל את כוחם של היועצים המשפטיים.

תומכי הרפורמה טוענים: במשטר דמוקרטי יש 'הפרדת רשויות' ורק הרשות המחוקקת קובעת חוקים. בעשרות השנים האחרונות נעשתה 'מהפכה חוקתית', בידי השופט אהרן ברק וחבריו, ובה הבג"ץ מינה את עצמו כ'שופט על' הקובע – לפי השקפת עולמו – איזה חוק 'סביר' וקביל ואיזה לא. יש לתקן את העוול הזה ולהחזיר את בית המשפט לממדיו הנכונים, כמקובל במדינות מתוקנות.

לעומת זאת, אומר אהרן ברק: אסור להעניק כח מוחלט לנבחר ציבור. יש לבקר אותם מכוח מערכת ערכים אובייקטיבית. גם החלטות שהתקבלו בדרך דמוקרטית, ברוב קולות, יכולות להיות בלתי סבירות בעליל, מרושעות והרות אסון. המשפט מעל הכל, הכל שפיט, "מלוא כל הארץ משפט".

צודק שר המשפטים. צודק אהרן ברק. ושניהם אינם צודקים.

נחזור רגע אל היסודות האיתנים והנצחיים שלנו. לעם ישראל מראשיתו יש תורה, חק ומשפט, ממעמד הר סיני ועד היום, 'חוקת על' מכוננת שקיבלנו מאת הקדוש ברוך הוא, בורא

הסיפור החסידי

הרבי הריי"צ | סדר צריך להיות!

כ"ק אדמו"ר רבי יוסף יצחק שניאורסון, הרבי הקודם מליובאוויטש, נולד לאביו רבי שלום דובער (כ"ק אדמו"ר הרש"ב) בשנת תר"מ, י"ב בתמוז. בגיל חמש עשרה מינהו אביו למזכירו בעסקנות ציבורית, ובגיל שבע עשרה נישא לרעייתו הרבנית נחמה דינה והתמנה למנהל ישיבת תומכי תמימים שיסד אז אביו. בשנת תר"פ נפטר הרבי הרש"ב, זמן קצר לאחר פרוץ המהפכה הקומוניסטית. הרבי הריי"צ מונה לממלא מקומו, והחל בפעולות נמרצות למען היהדות ברוסיה. בעקבות פעילותו נאסר הרבי על ידי הג.פ.אוו. פעמים רבות, האחרונה והמשמעותית שבהן בט"ו בסיוון תרפ"ז, אז נגזר דינו למוות ללא משפט. לאחר לחצים בינלאומיים הומר עונש המוות לעונש גלות (ביום ג' בתמוז), והוא שוחרר מהכלא. בתחילה נשלח לגלות בעיר קוסטרומה, אך כבר בי"ב בתמוז שוחרר הרבי לביתו. מכיון שבפועל התבצע השחרור למחרת, בי"ג בתמוז, מציינים מאז חסידי חב"ד את ימי י"ב-י"ג בתמוז כ'חג הגאולה' של הרבי הריי"צ. בב' טבת ת"ש חולץ מוורשה הכבושה והפליג לארה"ב, ותקופה קצרה לאחר מכן רכש את בנין 770 והפכו למרכז חב"ד העולמי. הסתלק בשבת פרשת בא, י' בשבט תש"י, ואת מקומו בנשיאות חב"ד מילא חתנו, כ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל שניאורסון.

שהוא אחורי הכותל של אהל כ"ק אדמו"ר הצ"צ וכ"ק אדמו"ר מוהר"ש, ובין הקברים עד מקום הגניזה יש מקום מצומצם לקבר, ושם נחצב קבר להרבנית רבקה אשת חבר כ"ק אדמו"ר מוהר"ש, ונמצא קברה לעומת הקבר של בעלה כ"ק אדמו"ר מוהר"ש.

כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ סידר הלוויה בסדר מופתי, שתחלה ילכו תלמידי החדרים והשיעור, אחריהם תלמידי האולם הגדול, אחריהם הראש ישיבה והמשגיחים ואנשי עיר ליובאוויטש [והרבי הריי"צ עצמו בסוף השיירה]. והורה שכל עת הלוויה, מעת שתצא המטה מן הבית עד סתימת הגולל, יאמרו שני פסוקים: "והלך לפניך צדקך" וגו', "צדק לפניו יהלך" וגו'. ואמר כ"ק אדמו"ר הריי"צ: "די קרוין פון משפחה איז אוועק געגאנגען [עטרת המשפחה נסתלקה]". זכותה יגן עלינו, שהיתה אשה גדולה באמת.

בעת הסתלקות אמו הרבנית רבקה [ב'י שבט תרע"ד], כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב ה' בחול מעבר לגבול רוסיה, ולא היה סיפק בידו להגיע לליובאוויטש להיות נוכח בהלוויה מצד שבת קודש, וכ"ק אדמו"ר הריי"צ סידר כל הענינים. היה לו שקלא וטריא לבחור לה מקום מכובד. בליובאוויטש יש אהל נשים, שמה קברו את כ"ק הרבנית שטערנא אשת כ"ק אדמו"ר הזקן, שמה קברו את הרבנית שיינא אשת כ"ק אדמו"ר האמצעי, שמה קברו את הרבנית חי' מוסיא אשת כ"ק הצ"צ ושמה קברו את הרבנית אשת כ"ק אדמו"ר מוהר"ש בזיווג ראשון. ומזה הטעם [קבר הרבנית מזיווג ראשון], לא חפץ כ"ק אדמו"ר ששם ימצא קבר זקנתו הרבנית רבקה. והחליט שהמקום החשוב ביותר הוא מקום גניזת השמות,

עדיפויות נכון בין ענייניו. לא תמיד הוא מרגיש בכך, כמובן, אבל הדבר לא מפחית מחשיבות העניין...

סדר עדיפויות נכון הוא גם התנאי השישי מתוך שבעה לחינוך מוצלח, אותם מונה הרבי הרי"צ בקונטרס "כללי החינוך וההדרכה" (וכאן, כמו במיקומו של הרבי הרי"צ בשושלת, המספר משמעותי במיוחד: גם ספירת היסוד היא הספירה השישית מתוך שבע המידות, ובחירתו שלו למקם כלל זה במקום השישי מרמזת לנו על הקשר בינו לבין הספירה). הדוגמה אותה מביא הרבי הרי"צ כדי להמחיש זאת, היא של תלמיד הסובל משתי מידות רעות: שקרנות ורתחנות. הרבי הרי"צ מדגיש כי אם ינסה המחנך לטפל בבעיות אלה במקביל ייווצר לחץ גדול מדי אצל המחונך, והוא ייזק במקום להתקדם. כאן יש להפעיל שיקול דעת ולזהות מהו התחום הקריטי יותר, שיש לטפל בו קודם כל (בין השקר והכעס, קובע הרבי הרי"צ, הכעס מזיק פיזית ונפשית יותר מן השקר ו"חמירה סכנתא מאיסורא"). מעניין לראות כי את עצמו סידר הרבי הרי"צ דווקא בסוף השיירה. ניתן לומר כי זהו שיקול של "אחרון אחרון חביב", המשתקף גם בסדרן של שאר הקבוצות, ואולי בחר לעצמו הרבי את תפקיד ה"מאסף לכל המחנות" שידועה מעלתו בחסידות. הקשר ליסוד מהווה גם הוא הסבר אפשרי למיקומו של אדמו"ר הרי"צ בסוף התור: בכלי צה, כזה אליו נמשל היסוד, הנכנס ראשון יוצא אחרון (ראה רש"י לפרשת תולדות, "יעקב נוצר מטיפה ראשונה, ועשיו מן השנייה. צא ולמד משפופרת שפיה קצרה..."). הרבי, שהוא החשוב מכולם ו"נכנס ראשון" ברוחניות, יוצא אחרון אחרי מיטתה של סבתו.

אחר ש"ק נסע כ"ק אדמו"ר הרי"צ לכ"ק אביו למסור לו פרטיכל, מהיום שנחלתה אמו הרבנית עד זבולא בתרייתא. ושאלה הראשונה היתה איפה חצבו קבר לאמו הרבנית. כאשר כ"ק בנו סיפר החלטתו שהוא בין כותל האהל ומקום הגניזה, אמר י"שר כח גדול, שכיוון לדעתו, דעת כ"ק אדמו"ר הרש"ב.

(רשימות דברים לר' יהודא חיטריק, עמ' 345)

אפשר להתעכב על פרטים רבים בסיפור: מהאכפתיות והמחשבה שמקדיש הרי"צ לכבודה של סבתו, דרך תאריך פטירת הרבנית וזהה לתאריך פטירתו שלו עצמו [מה שמלמד על קשר עצמי ביותר ביניהם] ועד היכולת הנדירה שלו לכוון בדיוק לרצון אביו. אך אנו נתבונן כאן בעיקר בנקודה אחת, המלמדת משהו מהותי על אופיו של הרבי הרי"צ ושל צדיקים בכלל.

ב"לוח היום יום" מביא הרבי בשם חמיו, הרבי הרי"צ, כי הרביים כולם – החל מהבעל שם טוב – היו מסודרים. אך נראה כי יותר מכולם מתאפיין בכך הרבי הרי"צ עצמו, הרבי השישי בחסידות חב"ד. גם כאן ההקפדה על סדרי הלוויה, מי קודם ומי אחר כך, היתה חשובה לרבי במיוחד. מדוע זה כך?

כפי שכבר נזכר פעם במדור זה, הנהגה מסודרת בכלל, ובפרט החוש בקדימה ואיחור, הם תכונות השייכות לספירת היסוד בנפש. את היסוד, המרכז ומוציא לפועל את כוחותיהן של כל הספירות שקדמו לו, ניתן לדמות לכלי בעל שפופרת צרה המתמלא בגולות קטנות ומשחרר אותן בזו אחר זו. רק כאשר הוא פועל כהלכה, תתבטא הנפש באופן מתוקן המשקף את פנימיותה האמיתית. אך כאשר האדם פוגם בביתו, הוא מאבד את יכולתו לקבוע סדר

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

מחלוקות בבית הכנסת

בשבת האחרונה היתה אצלנו קצת מתיחות בהתוועדות אחרי התפילה, מה שעורר אותי לקבל קבלה "טובה" של לבוא לבית כנסת רק לקריאת התורה, וגם זה רק אם לא הספקתי קודם במקום אחר, כדי להמנע ממחלוקת. האם זה רעיון טוב?

מענה:

מוטב להתאפק מלמתוח לאנשים את העצבים בהתוועדויות, לשתוק ולחייך ולומר איזה דבר תורה (הכנעה הבדלה המתקה) ולבוא לבית הכנסת לכל התפלה (או לפחות לקריאת התורה ומוסף כו'), מאשר לפרוש מן הצבור.

חלאקה לפני גיל 3

אנחנו מתכננים לנסוע למירון בערב יום ההולדת של בננו בן השלש. האם יש חשיבות לחכות עד הלילה לגזירת התלתל, כך שיהיה ממש ביום הולדתו, או שאין בעיה בלהקדים למשל לשעה 14:00, כך שנוכל לחזור באור יום? האם יש סדר מי צריך לגזור את התלתל ראשון?

מענה:

דעת הרבי היא שאין להקדים את התספורת לפני שימלאו לילד שלש שנים, לכן צריך להתחיל בלילה כדי שיהיה ביום הולדת ממש. נוהגים שמי שמתחיל בתספורת הוא הסבא, האבא או רב מקורב למשפחה ואח"כ כולם יכולים לגזור. מזל טוב! מזל טוב!

המשך מעמ' 25 <<<

בחוקת המדינה (חוקה שעדיין לא נכתבה) יהיה הקביעה הפשוטה והמתבקשת: מדינת ישראל היא מדינת עם ישראל הנוהגת לפי תורת ישראל מתוך אמונה בה' אלוקי ישראל. אין ספק שזהו היעד אליו אנו צועדים, כפי שאנו מתפללים שלש פעמים ביום "השיבה שופטינו כבראשונה" ומובטחים "ציון במשפט תפדה".

בלי לשכוח את היעד הגדול, ניתן להציב בינתיים עוד יעדי ביניים ריאליים, כמו לדוגמה הענקת סמכות לבתי הדין הרבניים בתחום דיני ממונות בין אדם לחברו (כך שתהיה אפשרות שווה לאדם להחליט אם להתדיין בפני דין רבני או בית משפט חילוני) וכיוצא בזה.

ישראל, לא מעמד הר סיני, לא משנה ותלמוד, רמב"ם ושולחן ערוך. כל המסורת המשפטית המפוארת שאין דומה לה נדחקת לקרן זווית. "שפחה כי תירש גבירתה"^א.

למעשה, מבחינה זו אנו נתונים בגלות כאן בארצנו: העם היהודי נאלץ לפעול ברשות הרבים, השייכת לו לכאורה, לפי מערכת משפט שאינה שלו! אמנם קיימת מערכת בתי דין רבניים, אך יש לה 'תחום שיפוט' מצומצם ביותר (שגם הוא הולך ומתכרסם).

אכן, נדרשת מהפכה חוקתית. הסעיף הראשון

נערך ע"י יוסף פלאי, לפי הספר **תיקון המדינה**.
א משלי ל, כג.

ישראל חלוקה

אחר לגמרי, וזו הסבה שלמצרים לא עזרו כל אמצעי התאורה לסלקו. מה אנחנו יכולים ללמד מהחשך המיוחד הזה?

צבאות האתנא

אומרים עלי שאני ילד עם לב טוב. למה? פי הרבה פעמים במקום להתעקש ולפתח במריבה אני מעדיף לוותר. לא תמיד ותור מעיד על טוב לב מפלג. לפעמים הוא תוצאה של הגיון פשוט. תגידו אתם: אם נשארו חמש דקות עד הצלצול של השעור הבא – לא חבל לבזבז אותן על ופוח מי נפסל במשחק? עדיף לסגור את העניין ולהרויח את הדקות הנותרות. בכל זאת, פשמתרגלים לוותר, יותר קל לעשות את זה גם במקרים אחרים. איך למדנו? "הרגל נעשה טבע".

אבל אני רוצה לגלות לכם איזה סוד קטן: אולי לא כלם יודעים, אבל האמת היא שלא תמיד בא לי לוותר... לדגמה, לחברים בפתה יותר קל לי לוותר

מפה אחת לפני האחרונה! משהו מאוד מיוחד קורה בה. במשך שלשה ימים שודרת אפלה גמורה בכל מצרים, אף אחד לא מסגל לראות את השני, אבל זה עוד לא הכל. לא רק שהמצרים לא רואים דבר בחשך, אלא גם לא מסגלים לזוז ממקומם והופכים לסוג של מאבנים – "לא קמו איש מתחתיו שלשת ימים!"

הבטוי בתורה המתאר את החשך המיוחד הזה הוא "וימש חשך" – חשך מפשי, סמיה, כזה שאפשר למשש בידים. חשך כזה גורם למצרים הקפאה וחסר וכלת לנוע במשך אותם הימים. החשך הרגיל שאנו מכירים בדרך כלל אינו משהו שאפשר לחוש אותו. הוא כסך הכל העדר של אור. כפאשר אני נכנס לחדר חשוך ומדליק בו פנס – נעלם לו החשך מיד. איך אומרים? "מעט אור דוחה הרבה מן החשך" – ועוד יותר כפאשר אני מאיר בו הרבה אור. אבל החשך של מצרים הוא מסוג לע"נ היה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע" הרב שילה אופן.

מִשֶׁהוּ בַּפְּנִים קָצַת מְצִיק לִי. מִדּוּעַ? כִּי
בְּרַגַע שׁוֹתַרְתִּי בְּעֵצָם קָצַת הַסְּכַמְתִּי עִם
מִשֶׁהוּ. הַסְּכַמְתִּי עִם הָעֶבֶדָה שֶׁמִּשֶׁהוּ,
עִמָּךְ שָׁם בְּתוֹךְ הַלֵּב, עוֹד נִשְׁאַר מְקַלְקֵל.
הָעֵקֶשׁוֹת שֶׁלִּי לֹא נִפְתְּרָה מִהִשְׁרָשׁ. הִיא
מְחַכָּה בְּהִמְתַּנְּהָ עַד לְהִזְדַּמְנוֹת הַבָּאָה...
מָה יִהְיֶה מָחָר, כְּשִׁמוּשֵׁי שׁוֹב יִרְצֶה אֶת
הַקְּפִיץ-קְפִץ הַחֲדָשׁ בְּדִיוֹק בְּזִמּוֹ שֶׁאֲנִי
תִּכְנַנְנִתִּי לְקַחַת אוֹתוֹ? לְהִתְחִיל שׁוֹב הַכֹּל
מִהִתְחַלְתָּה? לְהִתְאַמֵּץ, לְשַׁכְנַע, לְהִתְגַּבֵּר...
מִתְיָשֶׁהוּ פַּעַם זֶה יִגְמַר?

הָאֲמֵת הִיא שָׁכֵן. אֲצֵל צַדִּיקִים
גְּדוֹלִים זֶה כְּבָר מִתְחִיל מֵהַיּוֹם. הָאֵם
לֵה' קִשָּׁה כֹּאֲשֶׁר הוּא מַעֲנִיק וְנוֹתֵן לָנוּ?
הָאֵם הוּא נֶאֱלָץ 'לוֹתֵר' עַל מִשֶׁהוּ? בְּרוּר
שֶׁלֹּא! זֶה הַתַּעֲנוּג הַגְּדוֹל שֶׁלוֹ. אֲזַי גַּם כִּי
הוּא אֲצֵל הַצַּדִּיקִים. הֵם כָּל כִּי אֹהֲבִים
אֶת ה', אֶת הָעוֹלָם שֶׁבָּרָא וְאֶת הָאֲנָשִׁים
שֶׁבּוּ, עַד שֶׁהֵם כָּלֵל לֹא מְרַגִּישִׁים שֶׁהֵם
וְתָרוּ עַל מִשֶׁהוּ. לְתַת לְשֵׁנִי הוּא הַדָּבָר
הַכִּי כִּי עֲבוּרָם לַעֲשׂוֹת. אֶת הַיִּצָּר
שֶׁלָּהֶם הֵם אֵינָם צְרִיכִים לְכַפּוֹת, כִּי הֵם
כְּבָר הִפְכוּ אוֹתוֹ לְטוֹבָה! לַעֲבוּדָה מִסּוּג
זֶה קוֹרְאִים **אֶתְהַפְּכָא**.

בְּסִפְרֵי הַזֵּהָר הַקְּדוֹשׁ כְּתוּב שֶׁבְּשִׁבִיל
לְהַכְנִס וְלִלְמַד בְּיִשְׁיבָה שֶׁל הַמְּשִׁיחַ
יֵשׁ תְּנָאֵי קַבְּלָה: יְכוּל לְלַמַּד בְּהָ רַק מִי
שִׁיּוּדַע לְהַפְּךָ אֶת הַחֲשֵׁף לְאוֹר וְאֶת הַמָּר
לְמַתוֹק. כְּלוּמָר, מִי שֶׁעוֹבֵד אֶת ה' בְּדֶרֶךְ
שֶׁל אֶתְהַפְּכָא. אֲזַי נְכוּן, פִּיּוּם מִתְקַיֵּם
הַתְּנָאֵי רַק בְּצַדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, כִּי אֲצֵלְנוּ
עֲבוּדַת הַאֶתְהַפְּכָא הִיא הָעֵקֶר, אֲבָל

מֵאֲשֶׁר לֹאחַ שְׁלִי. הוֹתוֹר בְּכַתְּהָ הוֹפֵךְ
אוֹתִי לְמַקְבֵּל יוֹתֵר בְּחִבְרָה וּמְחִזֵּק אֶת
הַמַּעֲמָד שְׁלִי, כִּי שֶׁהַדָּבָר גַּם מִשְׁתַּלֵּם לִי,
אֲבָל בְּבֵית... בְּבֵית הוֹלְכִים בְּנִעְלֵי בֵּית!
שָׁם אֲנִי רוֹצֶה לְהִתְנַהֵג בְּחִפְשִׁיּוֹת, אִיךָ
שֶׁ'בָּא לִי, וְאֲזַי כְּבָר לֹא תִמְיֵד קַל לוֹתֵר.
בְּמַקְרִים כִּאֲלוֹ מִתְחִילָה הָעֶבֶדָה
הָאֲמֵתִית. בְּקִרְתָּם פַּעַם בְּמַפְעֵל לְיִצְוֹר
תִּפְלִיּוֹ? הַשְּׁלֵב הָרֵאשׁוֹן בְּהַכְנַת הַבְּתִים
הוּא עֲבוּד הָעוֹר. עוֹר הַפָּרָה בְּמַפְעֵל
כְּבָר אֵינּוּ גָּמִישׁ כְּפִי שֶׁהוּא בְּעוֹדוֹ מְחַבֵּר
לְגוּפָה בְּחִיָּה. הוּא מִתְקַשֶּׁה כְּמוֹ עֵץ,
וְכִדִּי שִׁיּוּכְלוֹ לַעֲצֵב אוֹתוֹ בְּצוֹרֵת בֵּית
מְרַבֵּעַ עָלָיו לְעֵבֵר תְּהִלָּתוֹ עֲבוּד אֶרֶךְ
וּמִיָּגַע – מְלִיחָה בְּמִלַח, שְׂרִיָּה בְּמִים,
שְׂרִיָּה נוֹסֶפֶת בְּסִיד, שְׂרִיָּה שְׁלִישִׁית
בְּחִמְרִים נוֹסֶפֶת, נְקוּי שְׂאֵרִיּוֹת שֶׁמֶן
הַפָּרָה וְשִׁעְרוֹת הָעוֹר, וְעוֹד.

לְמָה אֲנִי מְסַפֵּר לָכֶם פְּתָאוּם עַל
כָּל זֶה? כִּי הָעֶבֶדָה לְרַכּוֹךְ אֶת הַלֵּב שְׁלִי
וְלִגְרַם לִי לוֹתֵר בְּזִמּוֹ שֶׁקִּשָּׁה לִי דוֹמָה
לְמַלְאכַת הָעֶבֶד. צְרִיךְ לְשַׁפֵּשֵׁף אוֹתוֹ,
לְנַקוֹת, לְשַׁכְנַע אֶת עֲצָמֵי, וְזֶה לֹא דָבָר
קַל. לַעֲבוּדָה מִסּוּג כְּזֶה קוֹרְאִים **אֶתְהַפְּכָא**.
אֲנִי כּוֹפֶה אֶת הַיִּצָּר הָרַע שְׁלִי וּמְכוֹפֵף
אוֹתוֹ. לַפְּעָמִים אֲנִי נִלְחָם מוּלוֹ יִשְׁרִירוֹת,
אֲבָל בְּדֶרֶךְ כָּלֵל אֲנִי מַעֲדִיף לַעֲקוֹף אוֹתוֹ.
אִיךָ? פְּשוֹט לְהִסִּיחַ אֶת הַדַּעַת.

אֶתְהַפְּכָא

בְּכָל זֹאת, לְמָרוֹת שֶׁאֲנִי יוֹדַע שׁוֹתוֹר
הוּא הַמַּעֲשֶׂה הַנְּכוּן וְכִי רְאוּי לַפְּעַל,

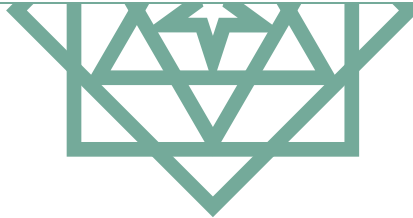
שְׁאֵנִי עוֹשֶׂה – אֲנִי מֵאִיר אֶת הָעוֹלָם
 וּמְקַרֵּב עַל יְדֵי אֶת בֵּיאת הַמְּשִׁיחַ. אָנוּ
 דוֹחִים אֶת הַחֶשֶׁךְ וּמְתַכּוֹנְנִים לְגֵאֲלָה.
 וּמָה עִם הַחֶשֶׁךְ הַמְּיֻחָד, זֶה שֶׁהָאוֹר
 הֶרְגִיל לֹא דוֹחֶה אוֹתוֹ? זֶהוּ תַּפְקִידָה שֶׁל
 פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה. כֹּאֲשֶׁר אָנוּ מְאִירִים
 אֶת הָעוֹלָם בְּאוֹר הַמְּיֻחָד שְׂבָה – אָנוּ
 מְסַגְּלִים לֹא רַק לְכַפּוֹת אֶת הַחֶשֶׁךְ
 הֶרְגִיל אֱלֵא גַם לְהַפְּךְ אֶת הַחֶשֶׁךְ הַמְּיֻחָד
 שֶׁל מִצְרַיִם. הַחֶשֶׁךְ הוֹפֵךְ לְאוֹר!

שְׁנֹזְכָה לְהַפְּךְ אֶת הַחֶשֶׁךְ לְאוֹר!
 שְׂבַת שְׁלוֹם וּמְבֹרָךְ!
 5'

לְקִרְאת בֵּיאת הַמְּשִׁיחַ כְּבָר מִתְחִילִים
 לְהֶרְגִישׁ אֶת הַשְּׁנוּי הַמְּתַקְרָב. כְּשִׁיבֹא
 מְשִׁיחַ יִתְגַּלֶּה שׁ"וְעַמָּךְ כָּלֵם צְדִיקִים",
 שְׂכָל יְהוּדֵי בְּתוֹךְ תּוֹכוֹ הוּא בְּעֶצְמָם צְדִיק
 גָּמוּר!

לְפָנֶיךָ אֶת פִּחְלֶךָ בְּכֹי גְבוּרָה

נִחְזֹר לְמַכַּת חֶשֶׁךְ. לְמַדְנוּ מִמְּנָה
 שִׁישְׁנָם שְׁנֵי סוּגִים שֶׁל חֶשֶׁךְ – זֶה
 הֶרְגִיל, שֶׁנִּדְחָה מִפְּנֵי הָאוֹר, וְזֶה הַמְּיֻחָד
 שֶׁהִכָּה בְּמִצְרַיִם. אֶת הַחֶשֶׁךְ הֶרְגִיל אָנוּ
 יְכוּלִים לְכַפּוֹת, לְדַחֹת אוֹתוֹ בְּאִמְצָעוֹת
 תּוֹסֶפֶת שֶׁל אוֹר – אוֹר שֶׁל תּוֹרָה, אוֹר
 שֶׁל מִצְוֹת. בְּכָל מֵאֲמָץ שֶׁל אִתְּכֶפְיָא

אתה צדיק?

מי שלומד תניא יודע שאינו צדיק, "הלואי בינוני". ובכל זאת, דווקא בדורנו, עם השיבה לארץ ישראל ולקראת הגאולה האמתית והשלמה, נדרשת מכל אחד זיקה ל"עבודת הצדיקים" – רק כאשר מתגלה ש"ועמך כלם צדיקים" זוכים ל"לעולם יירשו ארץ".

ההתקשרות לצדיק היא יסוד היסודות בדרך החסידות – עלינו להתקשר לה' יתברך, "צדיקו של עולם", וגם לצדיק־הדור המביא אלינו את דברו. אכן, אם יש פער איך־סופי בינינו, כאן למטה, לצדיקים העליונים – לא תתכן התקשרות־אמת. עלינו לחשוף את "נקודת הצדיק" שבסביבתנו ובתוכנו – לזהות את המדות הטובות של כל הסובבים אותנו ולהאמין בנקודת־האמונה שבתוכנו פנימה. התקשרות לצדיק, שהיא עבודת חדש שבט, מתבטאת גם בחשיפת הצדיק שבנו.

ועוד, כדי 'לשווק' את קיום התורה והמצוות לרוב עם ישראל היום, שאינו חש אליהן מחויבות בלתי־מותנית, צריך לחשוף את הטוב והעונג שיש בעבודת ה' האמתית, המחויבת והמלאה. טוב ועונג אלו מאפיינים דווקא את עבודת הצדיקים, שהדרכות התורה הטובות הן טבעיות ומשמחות עבורם – "אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו". כלומר, הציבור אותו עלינו לקרב הוא המלמד אותנו להתענג ודורש מאתנו לעלות קומה מעבודת־הבינונים לעבודת־הצדיקים.

שיעורי הגליון שלפנינו – קצרים, מתוקים ויסודיים – עוסקים בנושאים הללו: התקשרות לצדיקים שמגיעה גם אל הצדיק שבתוכי והדרך הנכונה לקירוב בתל־אביב בימינו. שלשת השיעורים השבוע ממחישים, כדרכו של הרב גינזבורג, כיצד הסודות העמוקים ביותר נוגעים בחיים ומתורגמים לתובנות־קיומיות והדרכות־עבודה 'בגובה העינים'.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי־פון:
079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ר